

Heaks kiidetud 22.12.2020. a pedagoogilise nõukogu istungi otsusega nr 1
Heaks kiidetud 22.12.2020. a hoolekogu istungi otsusega nr 1
Kinnitatud 04.01.2020. a direktori käskkirjaga nr 2/3 -1

NARVA LASTEAIJA PÕNGERJAS ÕPPEKAVA

SISUKORD

1. peatükk ÜLDSÄTTED		3
§ 1	SISSEJUHATUS. NARVA LASTEAIJA PÕNGERJAS ÕPPEKAVA	3
§ 2	LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	3
2. peatükk ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED		6
§ 3	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID	6
§ 4	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED	6
3. peatükk ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS		8
§ 5	ÕPPEAASTA	8
§ 6	RÜHMA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMINE	8
§ 7	ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	11
§ 8	EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPE	14
§ 9	LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	14
4. peatükk LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED VANUSETI		16
§ 10	ÜLDOSKUSED	16
§ 11	LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 3. aastaks	17
§ 12	LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 3-4aastastele	18
§ 13	LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 4-5aastastele	19
§ 14	LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 5-6aastastele	20
§ 15	LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 6-7aastastele	21
5. peatükk VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI		22
§ 16	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LÕIMIVAD TEGEVUSED	22
§ 17	VALDKOND <i>MINA JA KESKKOND</i>	22
§ 18	VALDKOND <i>KEEL JA KÕNE</i>	27
§ 19	VALDKOND <i>EESTI KEEL KUI TEINE KEEL</i>	30
§ 20	VALDKOND <i>MATEMAATIKA</i>	31
§ 21	VALDKOND <i>KUNST</i>	33
§ 22	VALDKOND <i>MUUSIKA</i>	36
§ 23	VALDKOND <i>LIIKUMINE</i>	38
§ 24	VALDKOND <i>ROBOOTIKA</i>	41
6. peatükk LAPSE ARENGU HINDAMINE		43
§ 25	LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED	43
§ 26	LAPSE ARENGU HINDAMISE KORRALDUS	43
§ 27	LAPSE KOOLIVALMIDUS	45
7. peatükk ÕPPEKAVA UUENDAMINE JA TÄIENDAMINE		46
§ 28	ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	46
	Lisa 1 - Rühma päevakava	47
	Lisa 2 - Rühma- ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse nädalaplaan	48
	Lisa 3 - Õppe- ja kasvatustegevuse analüüs õppeaasta eest	49
	Lisa 4 - Lapse adaptatsioonileht	50
	Lisa 5 - Lapse individuaalsuse kaart	51
	Lisa 6 - Lapse koolivalmiduse kaart	53

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. SISSEJUHATUS. NARVA LASTEAIA PÕNGERJAS ÕPPEKAVA

(1) Narva Lasteaia Põngerjas õppekava (edaspidi *lasteaia õppekava*) on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel (Vabariigi Valitsuse 29.05.2008. a määrus nr 87) ning vastavalt Koolieelse lasteasutuse seadusele (vastu võetud 18.02.1999).

(2) Lasteaia õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteaia pedagoogid, kaasates vanemaid.

(3) Lasteaia õppekava kinnitab Narva Lasteaia Põngerjas direktor käskkirjaga, arvestades pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu ettepanekuid.

(4) Lasteaia õppekavas esitatakse:

- lasteasutuse liik ja eripära;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted;
- õppe- ja kasvatustegevuse korraldus;
- erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- eesti keele kui teise keele õpetamise korraldus;
- lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- lapse eeldatavad üldoskused;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja sisu ning laste arengu eeldatavad tulemused pärast programmi läbiviimist vanuseti;
- lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

§ 2. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

(1) Lasteasutuse üldandmed

Lasteasutuse nimi	Narva Lasteaed Põngerjas
Aadress	Narva 20105, Vassili Gerassimovi 18a
Lasteasutuse pidaja	Narva Linnavalitsuse Kultuuriosakond
Lasteasutuse reg. kood	75008734
Lasteasutuse telefon	+372 5648 3791 +372 5649 7124 +372 5649 8017
Lasteasutuse e-post	narvapongerjas27@gmail.ru
Lasteasutuse kodulehekülg	http://pongerjas.ee/
ELIIS	https://eliis.ee

(2) Üldtüüpi koolieelne lasteasutus osalise keelekümblyusega. Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus vene keeles ja eesti keeles.

(3) Koolieelne lasteasutus on lasteaed kuni seitsmeaastastele lastele.

(4) Lasteaia direktor moodustab sõime- ja lasteaiarühmad. Sõime rühmas on kuni kolmeaastased lapsed, lasteaiarühmad jagunevad vanuseliselt:

- 1) kolme- kuni kuueaastased lapsed;
- 2) kuue- kuni seitsmeaastased lapsed.

Valla- või linnavalitsus võib lasteasutuse direktori ettepanekul moodustada lasteasutuses vastavalt vajadusele sobitusrühmi, kuhu kuuluvad erivajadustega lapsed koos teiste lastega, samuti erirühmi, kuhu kuuluvad erivajadustega lapsed. Võimaluse korral lähtub lasteasutus erivajadusega lapse arendamiseks vajalike tingimuste rakendamisel sobitus- või erirühmas põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 47 nimetatud koolivälise nõustamismeeskonna soovitudest.

Liitrühm lasteasutuses moodustatakse lapsevanemate või eestkostjate ettepaneku alusel. Liitrühmas on sõime- ja lasteaiarühmaelised lapsed.

(5) Rühma registreeritud laste arv lasteaias on järgmine:

- sõimerühmas kuni 14 last;
- lasteaiarühmas kuni 20 last;
- liitrühmas kuni 18 last;
- sobitusrühmas on laste suurim lubatud arv väiksem kui teistes lasteasutuse rühmades, arvestades, et üks erivajadusega laps täidab kolm kohta.

(6) Lasteaia hoolekogu ettepanekul on valla- või linnavalitsusel õigus lapse arenguks vajalike tingimuste olemasolu korral suurendada laste arvu sõimerühmas kuni kahe lapse võrra, lasteaiarühmas kuni nelja lapse võrra ning liitrühmas kuni kahe lapse võrra. Otsus tehakse iga sõime, lasteai- ja liitrühma kohta eraldi.

(7) Prioriteetsed töösuunad

1) Osaline keelekümblus

Lasteaia eripäraks on kakskeelsus. Alates 2015. aastast liitunud lasteae keelekümblusprogrammiga. Seisuga 01.09.2020. a töötavad lasteaias selle programmi alusel 6 osalise keelekümblsruhmas, kus õppe- ja kasvatustegevus toimub nii eesti keeles kui ka vene keeles. Suur tähelepanu õppeprotsessi korraldamise käigus pööratakse Eestimaa tundmisele: matkad, ekskursioonid, väljasõidud, mängud-guestid ja õppeprojektid.

2) Robootika ja digivahendite kasutamine

Alates 2018/2019. õppeaastast jurutatakse lasteaias õppekavasse Robootika. See sai võimalikuks tänu Innovatsiooni keskusele HITSA, kes toetas lasteaias projekti vajalike seadmete konstruktorite ja koostisdetailide muretsemist. Robootikat hakatakse õpetama kõikides rühmades. Digivahendite kasutamine lasteaias vanemrühmade õppetöös annab lapsele lisavõimaluse igakülgse õpikogemuse saamiseks. Digivahendid toetavad lapse õppimist, suhtlemist, koostööd, loovust, keelelist arengut ja loogilist mõtlemist. Tehnoloogia võimaldab mängulist avastamist ja rikastab seeläbi õpikogemust. Digitehnoloogia õppetöös kasutamise eesmärgiks on laste digipädevuse areng. Eakohased robootilised vahendid võimaldavad saada teadmisi ja oskusi seadmete juhtimisest ja lihtsast programmeerimisest ning äratavad huvi tehnoloogiavaldkonna vastu.

Digitehnoloogia kasutamise alla kuuluvad:

- digitaalne õppevara (digitaalsed õppematerjalid, õppemängud, õppeotstarbelised mängud ja mobiilirakendused jne);
- digitaalsed vahendid (arvutid, tahvelarvutid, SMART-tahvel, fotoaparaadid, projektorid, videokaamera, nutivahendid jne);
- robootilised vahendid (Bee-Botid, Blue-Botid jne);
- Lego education STEAM Park; Matalab Pro Set;
- Lego Education WeDo ja muud.

3) Digitehnoloogia kasutamise põhimõtted

Digitehnoloogia kasutamine on mänguline õppevorm. Õppetöö on lapsest lähtuv, õppemeetodina kasutatakse projektiõpet, avastusõpet ja ühisõpet. Õpetajal on õppeprotsessis määrav roll tehnoloogia kasutamise juhendaja ja vahendajana. Digitehnoloogilist õpet saab lõimida kõikidesse õppetöö valdkondadesse.

4) Ökoloogiasuund

Alates 2019/2020. õppeaastast tegeleb lasteaed ökoloogiasuuna arendamisega. Saime lasteaia aiandusele lisaks kasvuhooned. Lasteaia territooriumil asub ökoloogia rada. Ökoloogia rajal õppe korralduse eesmärgiks on teadmiste andmine elust loodusest, laste teadmiste ja ideede laiendamine ettevaatlikus. Humanistliku käitumissuunilusega laste kujunemine ümbritsevates looduslikes tingimustes ja keskkonnakaitse.

Hindamise meetodid: vaatlus, vestlused, laste loovuse saaduste analüüs ja muud.

5) Huviringid

Alates 2017/2018. õppeaastast laste mitmekülgset arengut toetavad lasteaias toimivad huviringid. Lasteaias on lastel võimalik külastada järgnevad huviringid: inglise keel algajatele, eesti rahva tantsud ja laulud (sobitusrühma lastele) ja koreograafia.

6) Projektitegevus

Õppetegevuse toetajaks lasteaias on projektitegevus lasteaia, linna, riigi- ja rahvusvahelise tasemel. Projektitegevuse eesmärgiks on projektitegevuse lõimimine lasteaia õppe- ja kasvatustegevusesse. Projektitegevuse eesmärgiks ka on anda lastele uusi teadmisi, praktilisi oskusi ja vilumusi projektitegevuse raames.

Projektitegevuse prioriteetsed suunad on järgmised:

- laste tervislik eluviis, psühhilise ja vaimse tervis, ohutu käitumine;
- ökoloogilia ja keskkonnakaitse;
- loodus- ja täppisteaduste õppe korraldamine;
- laste suhtlemisostkuste arendamine ja bilingvaalse õppemetoodite rakendamine.

7) Tervislik eluviis

Õppe- ja kasvatustegevuses kasutatakse "Sebastian Kneippi filosoofia: 5 terviseelementi". Need on karastamisprotseduurid ja mängud veega, tervendavad ravimtaimed, teetseremooniad, tervisliku toitumine ja tervislik eluviis, liikumisrõõm välistingimustes ja siseruumides mängud, emotsioonide ja tunnete maailm.

8) Õuesõpe

Eritähelepanu pööratakse lapse tunnetuslik-tervistav tegevusele, tervisekultuuri arendamisele ja terviseetendusele. Õuesõppe läbiviimise raames sügisel ja kevadel toimub 50 %, talvel - 30% ja suvekuudel - 70% õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu kordamine, mänguline tegevus ja liikumine õues.

9) Koolieelkute rühm Malõšok

Lasteaia eripäraks on ka suund avastusõppele, integratsiooniprotsessidele ja koostööle huvigruppidega, sealhulgas koolieelkute rühma Malõšok avamine 2019/2020. õppeaastast lasteaias mittekäivate laste arendamine lasteaia tingimustega tutvumise ja eduka kohanemise eesmärgil.

(8) Õppe- ja kasvatustegevuse organiseerimise juures on tähtis koht laste kõnearengul tunnetustegevuse, elementaarse eksperimenteerimise ja ümbritseva maailmaga tutvumise kaudu.

(9) Õppekava põhipunkt - inimväärikuse õpetamine, arendamine ja kasvatamine nelja hariduskomponendi alusel:

- õppida teadma;
- õppida koos elama;
- õppida tegema;
- õppida olema.

2. peatükk

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED

§ 3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteaia koostöös, selleks et laps saaks edukalt kasutada oma vilumusi tavaelus ja oleks valmis õppimiseks koolis.

(2) Üldeesmärgist lähtuvalt organiseerib lasteaed õppe-kasvatustegevust nii, et:

- 1) toetab lapse füüsilist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mistõttu kujuneb lapsel terviklik ja positiivne arusaam iseendast;
- 2) tugevdab füüsilist tervist, arendab lapse füüsilist aktiivsust, kujundab karastamisharjumusi ja tervishoidmise tähtsuse arusaamist;
- 3) soodustab tunnetusaktiivsust, teadushimu, vaimu- ja loomisvõimet, kõne arengu ümbritseva maailma tutvumise kaudu ja praktiliste tegevuste läbi;
- 4) arendab mängu-, õpi-, sotsiaalseid ja enesekohaseid oskuseid;
- 5) toetab ümbritseva keskkonna mõistmist, eetilist käitumist ning algatusvõimet, esmaseid tööharjumusi, kehalist aktiivsust ja arusaamu tervise hoidmise tähtsusest.

(3) Eesmärgid on konkreetsed, mõõdetavad, realistlikud ja ajastatud tegevuse lõpptulemusel, mis sõnastatakse lastest lähtuvalt.

(4) **Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid**

- 1) Lapsed on edukad, leidlikud, aktiivselt õppivad.
- 2) Lapsed on sotsiaalselt adapteeritud: teavad kultuurse käitumise põhialuseid, oskavad suhelda ja ennast väljendada.
- 3) Lapsed hoolivad oma lähedastest, Eesti riigist, ümbritsevast keskkonnast.
- 4) Lapsed suhtuvad austusega erinevatesse kultuuritraditsioonidesse, keeltesse ja rahvustesse.
- 5) Lapsed hindavad enda ja teiste tervist, tunnevad ohutu käitumise reegleid.
- 6) Lastel on arenenud õppimis-, mängulised, sotsiaalsed ja refleksiivsed harjumused, mis on eelduseks õppimisel ja konfliktide lahendamisel koolis.

§ 4 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED

(1) **Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted**

- 1) Lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaaliga arvestamine.
- 2) Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine.
- 3) Lapse loovuse toetamine.
- 4) Mängu kaudu õppimine. Mäng on tegevuse põhiliik, mis on õppe- ja kasvatustegevuse kõikides suundades.
- 5) Inimliku (heatahtliku, hoidliku, hoolitseva) suhtumise kujundamine lähedaste, eakaaslaste, teiste inimeste, looduse suhtes, empaatiavõime kujundamine.
- 6) Lasteaia turvalise keskkonna tagamine lapse edukaks arenguks ja sotsialiseerimiseks.
- 7) Üldõpetusliku tööviisi rakendamine.
- 8) Kodu ja lasteasutuse koostöö.
- 9) Vene kultuuritraditsioonide säilitamine, eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine, teiste kultuuride eripärasuste arvestamine.
- 10) Laste loomuliku huvi toetamine ümbritseva maailma vastu.

(2) **Lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö**

- 1) Põhimõtted on üldised tegevusprintsüübid, mis tuginevad kollektiivi ja lastevanemate kokkulepitud eesmärkidele ning väärtustele.

(3) Õppe-kasvatustöö läbiviimise põhimõtted

- 1) Lapsepõlve kui unikaalse eluperioodi tunnustamine - lapse õiguste ja väarikuse tunnustamine, usk lapse edukusse ja võimetesse.
- 2) Lapse iseenesliku kasvamise tähtsuse tunnustamine - lapsel on alati õigus.
- 3) Võrdsus- ja koostööprintsip - õpetaja kui vaba loominguilise käitumise näide, keda lapsed tahtmatult jäljendavad.
- 4) Individaalsusprintsip - lapsed on kordumatult individaalsed ning arenevad igaüks oma tempos, omandades kompetentsi.
- 5) Koduloo printsip - õppe- ja kasvatustegevus on seotud tervikuks teemadega lapse elust, tema lähiümbruse ning ümbritseva keskkonnaga.
- 6) Integratsiooniprintsiip - kõik tegevusalad on tihedalt teineteisega seotud, üks tegevus sünnitab teise.

(4) Õppekontseptsioon

- 1) Olla avatud ühiskonna muutustele: näha, analüüsida ning määratleda protsessid, mis aitavad siduda omavahel õppimist, arengut, kasvatust.
- 2) Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja, õpetaja aga lapse arengut toetava sobiliku ja arendava õpikeskkonna looja. Õpetaja pakub lastele võimalust selles keskkonnas ise tegutseda ning tegutsemise ja mängu kaudu õppida.
- 3) Õppimine baseerub:
  - kaasasündinud ja omandatud võimel;
  - aktiivsusel;
  - abil ja toetusel.
- 4) Laps oskab hinnata oma tegevuse tulemuslikkust, tunneb rõõmu enda ja teiste laste saavutuste üle, oskab toime tulla ebaõnnestumistega.
- 5) Õppimine mängude ja praktilise tegevuse käigus, mida toetab:
  - huvi ja väljendusoskus;
  - mitmekesine, hooliv keskkond;
  - valikuvõimalus;
  - pedagoogiline abi.
- 6) Lähtudes lapsest, võttes arvesse:
  - isiklikku kogemust;
  - kultuuritausta;
  - vanust, sugu;
  - isikuomadusi;
  - lapse arengutaset;
  - tervislikku seisundit.

(5) Kasvatuseväärtused

- 1) Vitaalsed väärtused - tervis, jõud, osavus, vastupidavus, füüsiline ettevalmistus, isiklik hügieen.
- 2) Majanduslikud väärtused - asjade, tehnika korrashoid, oskus teha midagi iseseisvalt.
- 3) Tunnetuslikud väärtused - teadmishimu, aktiivsus, keskendumisvõime, huvitatus, soov saada teadmisi.
- 4) Esteetilised väärtused - see, mis pakub vaheldust igapäevaelus- ilutunnetus, hea maitse, musikaalsus, plastilisus, miimika ja žestide keel.
- 5) Õiguslikud väärtused - ligimesearmastus, isamaa-armastus, seadusekuulelikkus.
- 6) Eetilised väärtused - tolerantsus, kannatlikkus, vastutulelikkus, tahe teha head, ausus ja siirus, õiglus, vabadus.

(6) Arengukeskkond

1) Eesmärk

Laseaias on loodud ohutu, mõistev, austav ja toetav keskkond, kus laps tunneb, et temaga arvestatakse ning teda austatakse. Rühmaruumide planeerimisel ja kujundamisel on väljendatud laste huve, nende vanuse ja kultuuri eripära. Rühma sisekliima on dünaamiline, perioodiliselt modifitseeritakse tegevuskeskusi.

2) **Korralduspõhimõtted**

- Mitmekesisus - lapse huvi ja uuriv tegevus: laps kogeb erinevaid kogemusi ja tunnetusi.
- Uudsus - mänguasjade ja materjalide vahetus pakub erinevat kogemust ja säilitab huvi.
- Keerulisus - materjali ja esemete olemasolu, mis sunnivad last mõtlema, analüüsima ja arutlema.
- Kultuurilised erinevused - eesti ja vene rahvusliku mänguasjad, mängud, raamatud, käsitöömaterjalid.
- Taustatingimused - kõik fokuseerimata asjad: helitekitavad mänguasjad ja instrumendid, muusikavahendid, audio-videotehnika.
- Oma territoorium - võimalus eralduda, privaatsus kui valikuvabadus: suhelda või mitte suhelda.
- Lapse osalus oma ümbruse kujundamisel - see on signaal, et tema arvamusega arvestatakse.

3. peatükk

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

§ 5 ÕPPEAASTA

(1) Lasteaed organiseerib õppe-kasvatustegevust õppeaastate lõikes. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Alates 1. juunist kuni 31. augustini toimub laste õpe eelistatavalt värskes õhus. Suvekuudel (juuni, juuli, august) toimub õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu kordamisega, rõhutakse mängulist tegevust. Kavandatakse tegevusi: vaatlus ja töötegevus looduses, matkad, ekskursioonid, uurimistegevus, liikumine, vee- ja liivamängud. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi. Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas.

§ 6 RÜHMA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMINE

(1) **Õppe- ja kasvatustöö kavandamise alusdokumendid**

Kõik dokumendid kannatakse ELIISI keskkonda.

1) **Lasteaia õppekava**

Lasteaia õppekava koostatakse õppekava töörühma kaasamisega. Kooskõlastatakse hoolekogu ja pedagoogilise nõukoguga.

2) **Lasteaia arengukava**

Kooskõlastatakse hoolekogu, pedagoogilise nõukogu ja pidajaga.

3) **Õppetegevuse ajakava**

Kinnitatakse lasteaia direktoriga enne iga õppeaasta algust.

4) **Rühma päevakava** (Lisa 1)

Rühma päevakava koostamise põhimõtted

- Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias toimub rühma päevakava alusel, mis määrab laste eale vastava päevarütm, une- ja ärkvelolekuaja, kus vahelduvad igapäevatoimingud (söömine, riietumine, pesemine, ruumi korrastamine jm), laste vabategevused (mäng, loominguline tegevus, liikumine jm) ning lasteaia õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevus.
- Suurendatakse jalutamisaega, viiakse läbi tegevused vabas õhus, planeeritakse rohkem liikumis- ja tervistusmeetmeid. Lasteaia päevakava kinnitab direktor.

5) Lasteaia õppeaasta tegevuskava

Lasteaia õppeaasta tegevuskava koostamisel arvestatakse koolieelse lasteasutuse riiklikku õppekava ning selle paikkonna, kus lasteasutus asub, kultuurilist omapära ja rahvatraditsioone. Lasteaia õppeaasta tegevuskava kinnitab direktor enne iga õppeaasta algust. Kooskõlastatakse hoolekogu ja pedagoogilise nõukoguga.

6) Rühma- ja spetsialistide õppeaasta tegevuskava (Portfoolio)

Rühma- ja spetsialistide õppeaasta tegevuskava koostatakse õppeaasta alguseks lasteaia õppekava ja tegevuskava alusel. Kooskõlastatakse lasteaia direktori ja õppealajuhatajaga.

Rühma portfoolio sisaldab:

1. Rühma päevakava õppeaastaks.
2. Rühma õppetegevuse ajakava õppeaastaks.
3. Rühma töötajate üldandmed.
4. Rühma lapsevanemate üldandmed.
5. Rühma laste üldandmed sealhulgas HEV-lapsed.
6. Lapsevanematega tegevuskava õppeaastaks.
7. Terviseedenduse tegevuskava õppeaastaks.
8. Rühma projektitegevus õppeaastaks.
9. Rühma õppekava laste vanuse järgi.
10. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid õppeaastaks.
11. Lastega töö põhimõtted.
12. Rühma temaatiline plaan õppeaastaks.
13. Laste arengu hindamine.
14. Lapsevanematega töö
  - * küsitlused
  - * lapsevanemate koosolekute protokollid
  - * lapsevanematega arenguveestluste kokkuvõtted/ analüüs
  - * lapsevanemate avaldused
15. Rühma tegevused
  - * rühma üritused
  - * avatud tegevus
16. Õppeaasta rühma õppe- ja kasvatustegevuse analüüs.

7) Rühma- ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse nädalaplaan

Rühma- ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse nädalaplaan koostatakse rühma- ja spetsialistide õppekava ja tegevuskava alusel. Rühma õpetajad ja õpetajad-spetsialistid kannavad nädalaplaani õppe- ja kasvatustegevuse nädalateema, eesmärgid ja sisu valkonnade järgi. Iga nädala lõpus tehakse nädala õppe- ja kasvatustegevuse kokkuvõte/analüüs (Lisa 2). Nädalaplaan täidetakse järmiseks nädalaks ELIISI keskkonnas.

Kooskõlastatakse lasteaia õppealajuhatajaga iga nädal viimasel tööpäeval.

8) Rühma õppe- ja kasvatustegevuse päevik

Õppe- ja kasvatustegevuse dokument on rühmapäevik, kuhu kõik õpetajad iga päev kannavad läbi viidud õppe- ja kasvatustegevuse sisu, päevakirjeldus ning päeva kokkuvõte / analüüs. Päevikusse kannab rühma õpetaja ka läbi viidud individuaalsed tegevused, üritused jms, mis lisaks õppe- ja kasvatustegevusele lasteaias toimuvad. Õpetajad märgivad päevikusse laste igapäevaseid lasteaiakülastusi, teevad märkmeid iga lapse kohta.

Päevik täidetakse ELIISI keskkonnas. Päeviku täitmist jälgib õppealajuhataja.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

1) Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse nädala eesmärgid, temaatika, õppesis ja -tegevused, õppevahendid ja samuti tegevuse sisu pärast tunde.

2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab õpetaja lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Vanusest sõltuvalt muutub õppe-kasvatustegevuse kestus: 1-3aastastele on 10-15 minutit, 3-4aastastele on 20 minutit, 4-5aastastele 25 minutit, 5-6aastastele 30 minutit, 6-7aastastele 35 minutit.

- 3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika-, kunsti- ja robotikategevused.
- 2) Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab õpetajal teha vajadusel muudatusi.
- 3) Õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi lasteaia rühmade ruumides, lasteaia territooriumil ja väljaspool. Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Rühma õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas ja jõukohase näitlikkuse abil.
- 4) Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel arvestatakse sisu integratsiooni ja tegevusliike erinevates suundades.
- 5) Õppe- ja kasvatustegevuse organiseerimiseks kaasatakse personal ja vajaduse korral vanemad. Vanematele tutvustatakse eesmärgi ja rühma õppe-kasvatustegevuse teemasid selleks, et nad saaksid aidata eesmärkide saavutamisel, kus on oodatud lähisinimeste osalemine.
- 6) Õppe- ja kasvatustegevus on korraldatud 8 suuna alusel, mida võib jagada nädalate lõikes alljärgnevalt:

Õppe- ja kasvatustegevuse suunad	Tegevusalad	Tegevuste arv nädalas				
		1-3a	3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
Mina ja keskkond	Kuulamine Kõne Vaatlemine Jälgimine Võrdlemine	1	1	2	2	2
Keel ja kõne	Kuulamine Audeerimine Rääkimine Lugemine Kirjutamine	2	2	3	3	3
Eesti keel kui teine keel	Kuulamine Audeerimine Rääkimine Kultuur	-	2	2	3	3
Matemaatika	Vaatlemine Sensorika Uurimine Võrdlemine Arvestamine Loogika	1	1	2	2	2
Kunst	Joonistamine Voolimine Aplikatsioon Käsitöö Teatraliseering	2	2	2	2	2
Muusika	Kuulamine Laulmine Rütmika	2	2	2	2	2
Liikumine	Tundmaõppimine Põhiliigutused Mäng Sport Tants, rütmika	1-2	2	2	2	2
Robotika	Konstrueerimine Modeleerimine Programmeerimine		1	1	2	2

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse analüüs

- 1) Kõik lasteaia õpetajad koostavad õppeaasta lõpul õppe- ja kasvatustegevuse analüüsi ja esitavad õppealajuhatajale kinnitamiseks 31. augustiks (Lisa 3).
- 2) Kõik aruanded ja analüüsid kannatakse ELIISI keskkonnanasse.

§ 7 ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

(1) Lapse erivajaduse toetamine

- 1) Õpetajad jälgivad lapse arengut ja toimetulekut lasteasutuses ning vajaduse korral kohandavad õppe- ja kasvatustegevust lapse erivajaduse järgi. Lapse arengu hindamisel ja toetamisel lähtutakse põhimõtetest, mis on sätestatud koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas.
- 2) Lasteaed toetab erineva keelilise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

(2) Eesmärgid

- 1) Erivajadustega lapse jõukohasele arengule kaasaaitamine.
- 2) Toetus perekonnale, lapsevanemate konsulteerimine, aidates neil saada kompetentsemaks ja sõltumatumaks.
- 3) Erineva kultuuritaustaga laste tunnistamine ja toetamine tutvumisel eesti kultuuriga, säilitades sealjuures oma kultuuri väärtusi.

(3) Tegevuse korraldamise põhimõtted

- 1) Märka last ennem, kui ta muutub erivajadusega lapseks.

Varajane sekkumine, kui lapse omapära väljaselgitamine ning õigeaegne arendava tegevuse alustamine, mis erineb tavapärasest erinevate rõhuasetuste tõttu.

- 2) Aita erivajadusega last.

Laabuv meeskonnatöö, kui õpetajate, spetsialistide ja lapsevanemate kokkulepitud tegevus erivajadustega lapse arendamisel.

- 3) Õpikeskkonna sobivus.

Teabekeskonna arusaadavus. Lapse vajadustele vastavate soodsate tingimuste ja kasvukeskkonna loomine.

- 4) Iga antud annet tuleb arendada.

Pedagoogi positiivne hoiak iga lapse suhtes ehk ka erivajadusega lapse väärtustamine indiviidina.

(4) Erivajadustega lapse toetamise korraldus

Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelist ja kultuurilisest taustast, isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatustegevused jm) või rühma tegevuskavas. Lapse arengu pidev jälgimine ja dokumenteerimine rühmas võimaldab varakult välja selgitada võimaliku erivajaduse. Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö. Lasteaed toetab erineva keelilise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

Andeka lapse toetamise põhimõtted

Andekad lapsed saavad õppeprotsessis vajadusel rohkem, keerulisemaid ja süvenemist nõudvaid lisäülesandeid. Lasteaias leitakse võimalusi, et laps saaks oma tugevusi, fantaasiat või oskusi rakendades valida vahendeid ja väljundeid tegevusteks.

(5) Töö erivajadusega laste väljaselgitamiseks

- 1) Sügisperioodil (september-oktoober) selgitatakse välja erivajadustega lapsed:
  - ankeetküsitluste kaudu uutele lastevanematele;
  - vaatluste kaudu;
  - erispetsialistide kontrolli kaudu (logopeed jne).
- 2) Orientiir - lapse arengu eeldatavad tulemused, üldiste harjumuste tase.
- 3) Arvestatakse järgmisi arenguvaldkondi:
  - kommunikatiivsed oskused: suuline kõne, kõne mõistmine, hääliku ja foneemitaju, lugemine, ettelõetud teksti mõistmine jne;
  - kognitiivsed oskused: vaatlus- ja kuulamisoskus, silma ja käe koostöö;
  - sotsiaalsed oskused: suhtlemine eakaaslaste ja täiskasvanutega, käitumine;
  - mootorika: üld- ja peenmootorika;
  - eneseteenindus: riietumine, oma asjade korrashoidmine, söömine;
  - üldtervislik seisund.

- 4) Selgitada välja (eraldi igas rühmas), kes meie lasteaia lastest:
- logopeedilist teenindamist vajavad lapsed (koostöös logopeediga);
  - hüperaktiivsed lapsed (koostöös lapsevanema ja psühhiaatri või psühholoogiga);
  - õpiraskustega lapsed;
  - tavapärasest andekamad lapsed;
  - allergilised lapsed;
  - terviserikkega lapsed
  - elavad vaesuses, vanemliku korraliku hoolitsuseta või sotsiaalselt raske olukorraga peres.
- 5) Erivajadusega lapsed on:
- kõnehäiretega lapsed;
  - üliaktiivsed lapsed;
  - vasakukäelised lapsed;
  - andekad lapsed;
  - kerge füüsilise puudega lapsed;
  - koolipikendusel olevad lapsed.

(6) Erivajadusega lapse meeskonnatöö

- 1) Töö elluviimine toimub erinevate elualade spetsialistide ja lapsevanemate koostöö raames: rühmaõpetaja, õpetaja abi, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja, eesti keele õpetaja, logopeed, tervishoiutöötaja. Meeskonna koordinaator - lasteaia õppealajuhataja.
- 2) On võimalik perearsti, psühholoogi ja erialaspetsialistide kaasamine.
- 3) Lapsele tagatakse vajaduse korral logopeedi ja eripedagoogi või muu tugiteenus, mille rakendamiseks loob võimalused lasteasutuse pidaja ning mille rakendamist korraldab direktor.

(7) Arenguestlused lapsevanematega

- 1) Vanemate teavitamine sellest, et meie meelest on laps ühes või teises valdkonnas (kunst või muusika näiteks) tavapärasest andekam. Tavapärasest andekamate laste puhul neile lisategevuse leidmine, et arendada nende annet.
- 2) Arenguestluse jooksul tutvustatakse vanemaid delikaatses vormis lapse probleemidega, pannes rõhku ennekõike lapse tugevate külgede väljatoomisele. Üleskutse "Aitame last koos".

(8) Individuaalne õppekava kui selleks osutub vajadus

- 1) Selgitada välja, kas keegi meie lasteaia lastest vajaks oma erivajaduse tõttu individuaalset õppekava (IÕK).
- 2) IÕK loa saamiseks on vaja:
- lasteaiaõpetaja iseloomustust lapse kohta;
  - lapsevanema nõusolekut;
  - nõustaja või psühhiaatri ettekirjutust.

(9) Individuaalne arenduskava

- 1) Väljaselgitatud erivajaduste rahuldamiseks koostatakse individuaalne arenduskava neis valdkondades, kus on vajalik täiendav abi.
- 2) Individuaalse arenduskava lapsele koostavad pedagoogid koostöös lastevanemate, logopeedi jt spetsialistidega.
- 3) Individuaalne arenduskava on dokument, mis määrab kindlaks arengulisi erivajadusi arvestava õpetuse individuaalsed eesmärgid ja sisu, ajalise kestuse, õppematerjali kohandamise ja hindamise.
- 4) Individuaalne arenduskava koostatakse kindlaks ajavahemikuks neis arenguvaldkondades, milles lapse arengutase erineb eeldatavast eakohasest tasemest. Individuaalse arenduskava ajaline kestvus sõltub lapse arengu tempost ja erivajaduste iseloomust.
- 5) Arenduskavas märgitakse:
- lapse nimi ja vanus;
  - erivajadus või probleem, millele tuleb rohkem tähelepanu pöörata, kuidas see probleem väljendub, mida võetakse ette probleemi lahendamiseks või vähendamiseks pedagoogide, teiste spetsialistide ja lastevanemate poolt;
  - kas ja kuidas toimub koostöö eelpool nimetatute vahel.

- 6) Individuaalne arenduskava koostatakse õppeaastaks. Planeerimisel täpsustatakse kõigi protsessis osalejate ülesanded. IAK kui soovituslikku laadi dokument allkirjastatakse kõigi meeskonnaliikmete ja lapsevanemate poolt. Rühma nädalaplani on olemas rida "individuaalõpe".
- 7) Kevadel (aprill-mai) lapse põhjalik uuring õppeaasta lõpul, õpitulemused, lapse arengu dünaamika vastukajad.
- 8) Iga perioodi lõpus (vähemalt üks kord õppeaastas) tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest. Vastavalt vajadusele tehakse arendusplaani täiendusi ja parandusi.
- 9) Muutused lapse arengus fikseeritakse lapse portfoolios ning logopeedi dokumentatsioonis.
- 10) Arenguvestluse käigus annab pedagoog ülevaate lapse arengust lapsevanemale, edasiste plaanide arutelu.

(10) Logopeediline töö

- 1) Vajaduse korral ja vanema vastava avalduse puhul töötab logopeed lapsega, kellel on kõnehäired individuaalprogrammi järgi.
  - Kõneravi vajavad lapsed selgitab välja logopeed koostöös lasteaiaõpetajate ja lapsevanemaga.
  - Kõneravi tundides, mis toimuvad lastega individuaalselt 1-2 korda nädalas, arendatakse lapse kõne- ja keeleoskust, tähelepanu, mõtlemist ja mälu. Spetsiaalsete meetodikate ja võtetega aitab logopeed kujundada lugemis- ja kirjutamisoskuste eeldused.
  - Lapsevanemal, kelle laps käib kõneravitundides, tuleb hoida kontakti logopeediga, et kursis olla lapse arenguga. Vajadusel annab logopeed näpunäiteid ja õpetab keeleharjutusi, et vanemad saaksid last ka kodus aidata ja logopeedilt saadud harjutusi kinnistada.
- 2) Logopeedilise töö eesmärgiks lasteasutuses on:
  - varajane kõnepuute avastamine;
  - kõne korrektsioon - häälikuseade, kõnearendus ja koolivalmiduse kujunemise toetamine.
- 3) Logopeedi töö põhimõtted:
  - õppeaasta algul (september) viib logopeed aiarühmades läbi iga-aastase laste kõne uurimise;
  - uuringu tulemustest lähtuvalt moodustab logopeed kõneravi vajavate laste nimekirja, moodustab kõneravi saavate laste grupi ning koostab kõneravi saavatele lastele individuaalse tööplaani;
  - logopeedi töö lastega toimub individuaal- või gruppitundidena;
  - logopeed hindab kaks korda aastas - sügisel ja kevadel - koolieelikute arengut;
  - õppeaasta lõpuks (31. augustiks) koostab logopeed oma valdkonna õppeaasta töö analüüsi;
  - logopeed koostab kõne iseloomustuse koolipikendust taotlevale lapsele.
- 4) Logopeedi ja lasteaiaühma koostöö põhimõtted:
  - logopeed teavitab (hiljemalt oktoobri alguseks) rühma õpetajaid kõneravi vajavatest lastest;
  - koostöös rühmaõpetajatega koostatakse kõneravi tundide toimumise ajagraafik.
- 5) Logopeedi koostöö põhimõtted lapsevanematega:
  - Logopeed annab vajadusel lapsevanematele infot lapse kõne arengu kohta tagades lapsevanema soovil saadud inf konfidentsiaalsuse.
  - Logopeed nõustab lapsevanemaid individuaalselt eelnevalt kokkulepitud ajal ja edastab vajadusel kõneravi efektiivsemaks toimimiseks vastava harjutusvara.

(11) Lastevanemate nõustamine

- 1) Laste arengu toetamiseks võib lastevanem pöörata SA Innove koolivälise nõustamismeeskonna poole.
- 2) Taotlusi koolivälisele nõustamismeeskonnale saab esitada maakondlikes Rajaleidja keskustes ja elektrooniliselt e-posti aadressil: innove@innove.ee
- 3) Nõustamismeeskond võib lapse arengu toetamiseks soovitada:
  - tõhustatud või eritoe rakendamist;
  - riiklikus õppekavas ettenähtud õpitulemuste vähendamist ja asendamist;
  - kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamist;
  - lihtsustatud, toimetuleku ja hooldusõppe rakendamist;
  - terviseseisundist tuleneva koduõppe rakendamist;
  - koolikohustuse täitmise edasilükkamist (aastaringelt);
  - koolikohustuslikus eas olevale õpilasele mittestatsionaarse õppe rakendamist;
  - vajalike tingimuste rakendamist koolieelses lasteasutuses ja sobitus- või erirühma vastuvõtmist.

§ 8 EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPE

(1) Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti ja vene keeles. Selle rühmas, kus õppe- ja kasvatustegevus ei toimu eesti keeles, tagatakse eesti keele õpe koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel.

(2) Lasteaias alustatakse laste eesti keele õpet kolmeaastaselt:

- 1) eraldi keeletegevuste kaudu;
- 2) keeleõpet teiste tegevustega lõimides;
- 3) osalise keelekümblusõppekava järgi.

(3) Keelekümblusrühmades toimub õppe- ja kasvatustegevus nii eesti kui ka vene keeles keelekümblusõppekavale vastavalt.

(4) Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat.

(5) Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

(6) Keelekümbluse eesmärgid:

- 1) äratada huvi eesti keele vastu;
- 2) õpetada kuulama ja tajuma eesti keele kõla;
- 3) kujundada eesti keelele omast hääldust;
- 4) õpetada eestikeelseid sõnu ja väljendeid;
- 5) julgustada õpitud sõnu ja fraase kasutama, kujundada valmidust eesti keeles suhtlemiseks;
- 6) kaasata lapsevanemaid, süvendades arusaamise vajadusest toetada lapse keeleõpinguid.

(7) Keelekümbluse läbiviimise põhimõtted:

- 1) keeleõpetus peab olema mänguline, vaheldusrikas ja kõitev;
- 2) keeleõppe korraldamisel tuleb arvestada laste igapäevast eesti keeles suhtlemise võimalust;
- 3) keeleõpet viiakse läbi mitmesugustes tegevustes: liikumine, laulmine, käeline tegevus, igapäevatoimingud.

(8) Osalise keelekümbluse metoodika eesmärgid:

- 1) osalise keelekümblusmetoodikas on oluline, et õpe vastaks laste ealisele arengule ja kultuuritraditsioonidele;
- 2) osalise keelekümbluse eesmärgiks on toimiv mitmekeelsus, mis on oluline mitmekultuurilises ühiskonnas;
- 3) tagada emakeele valdamine eakohasel tasemel;
- 4) anda vajalikud teadmised ja oskused nii emakeeles kui ka kümbluskeeles.

(9) Osalise keelekümbluse põhimõtted:

- 1) üks inimene - üks keel (üks õpetaja räägib ainult eesti keeles);
- 2) kümbluskeel on õpetaja emakeel või ta valdab seda keelt kõrgtasemel;
- 3) keelt õpitakse loomulikes olukordades;
- 4) keeleõpe viiakse läbi mängulises vormis;
- 5) lapsi ei sunnita, vaid innustatakse ja julgustatakse kõnelema.

§ 9 LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

(1) Eesmärgid

- 1) On loodud soodne, usalduslik õhkkond partnerluskultuuri arenguks.
- 2) Pedagoogid on motiveeritud avatud suhtlemiseks, tutvumiseks perekonnaga, austavad ja arvestavad perekonna kogemust.
- 3) Lapsevanemad on õppe-kasvatustsükli aktiivsed osalejad.

(2) Koostöö printsiibid

- Dialog - mõelda koos, saavutada tulemus
- Kuulamine - mitte hukka mõista, mitte anda hinnanguid
- Usaldus - ei tohi usaldada, mitte teades seda, mida mõtleb lapsevanem oma lapse kasvatuses
- Austus - mõistmine ja erinevate arvamuste tunnustamine.
- Avatus – informeeritus ja meie ootused.
- Konfidentsiaalsus - pereinformatsiooni kaitstus

(3) Lasteaed on avatud koostööks vanematega.

(4) Lasteaia pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel, arvestades vanemate soove tegevusprogrammi ja päevakava koostamisel.

(5) Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Õpetaja loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

(6) Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele.

(7) Töövormid ja meetodid koostöös vanematega

Narva Lasteaias Põngerjas kasutatakse järgmisi töövorme ja meetodeid koostöös vanematega:

Koostöö vormid		Lastevanemate teavitamise meetmed
Individaalne töö	Grupiviisiline töö	
<ul style="list-style-type: none"> • vestlused vanematega (igapäevane kontakt; telefoni teel) • spetsialistide konsultatsioonid (tervishoiutöötaja, logopeed, psühholoog); • arenguvestlused 1-2 korda aastas; • õpetaja konsultatsioon; • õpetaja nõuanded; • individaalne nõustamine.	<ul style="list-style-type: none"> • hoolekogu • koosolekud • ümarlaud; • koolitused; • peod ja ühisüritused (sh laste ja vanemate koostegevus (sh liikumiskoostegevus 1 kord aastas); • lahtiste uste päevad (1 kord aastas); • lahtised tunnid; • meistriklässid / töötoad; • lasteaia aktsioonid; • loovtööde näitused; • ekskursioonid, matkad, õppekäigud, piknikud; • teatrikülastused; • kohtumised spetsialistidega (logopeed, psühholoog, arst).	<ul style="list-style-type: none"> • lasteaia, rühmaga tutvumine (esmane tutvus); • vanemad külastavad rühma (laste adaptatsiooni jooksul, soovi korral); • teadete stendid lastevanematele; • tekstiinformatsioon; • tänukirjad; • laste portfooliod; • laste arengu analüüs (2 korda aastas); • anketeerimine; • küsitlus; • kodulehekülge Internetis; • rühmablogid; • lasteaia/rühma e-posti kaudu; • ELIISI keskkond

(8) Arenguvestlus lapsevanematega

- 1) Arenguvestluse läbiviimise eesmärgiks on koostöö lapsevanemate ja rühmaõpetajate vahel, ühiste eesmärkide seadmine ja selle kaudu lapse arengu igakülgne toetamine.
- 2) Arenguvestlust lapsevanematega viiakse läbi regulaarselt üks kord aastas. Arenguvestlus toimub ruumis, kus on tagatud vestluse privaatsus. Arenguvestluse kestuses lepitakse kokku (kuni üks tund).
- 3) Arenguvestluse ettevalmistuseks vaatlleb õpetaja last ja täidab lapse arengu vaatluse tabeli. Õpetaja valib välja lapse arengut kõige paremini kajastavad tööd, mis lisatakse arengumappi. Lapsevanem täidab küsitluslehe ja valib pakutud aegade hulgast endale sobiva aja vestluseks.
- 4) Arenguvestlusel osalevad vanemad (võimalusel mõlemad vanemad) või hooldajad, rühmaõpetajad, vajadusel ka logopeed.

- 5) Arenguestlusi juhhib rühmaõpetaja. Analüüsitakse lapse arengut ja otsitakse lapse arenguks parimaid võimalusi. Arenguestlus viiakse läbi sõbralikus õhkkonnas, ei anta hinnanguid ega tehta etteheiteid.
- 6) Arenguestluse tulemusena lepitakse kokku mõlema poole (pere ja lasteasutus) tegevused lapse edasise arendamisega.
- 7) Arenguestluse käigus tutvustatakse lastevanematele vajadusel lasteaia tugiteenuste võimalusi (logopeed). Vajadusel soovitatakse otsida abi erispetsialistidelt.
- 8) Arenguestluse lõppedes arutatakse ühiselt, kuidas arenguestlus sujus, kas mõlemad pooled said ühtemoodi aru oma kohustustest lapse suhtes.
- 9) Arenguestluse läbiviimise kohta koostatakse protokoll, mis säilitatakse lapse arengumapis kuni lapse lasteaia viibimise lõpuni. Hiljem antakse dokument lapsevanemale.
- 10) Kui lapsevanem ei soovi arenguestlust, fikseeritakse see protokollis ja allkirjastatakse lapsevanemate (hooldajad) ja rühmaõpetajate (arenguestluse läbiviija) poolt.
- 11) Õppeaasta lõpul koostatakse lapsevanematega arenguestluste kokkuvõtteid/analüüs.

4. peatükk

LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED VANUSETI

§ 10 ÜLDOSKUSED

(1) Üldoskuste kujunemist toetatakse kogu õppe- ja kasvatustegevuse kaudu, lõimides neid erinevate valdkondade sisuga.

(2) Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- enesekohased oskused.

(3) Mänguoskused

1) Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

(4) Tunnetus- ja õpioskused

- 1) Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse - taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.
- 2) Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

(5) Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

(6) Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

§ 11 LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 3. eluaastaks

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3aastane laps

Oskused	Kuni 3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Mänguoskused	1. Lülitub mängudesse ühise mänguasjaga.
	2. Hakkab avaldama iseseisvust mängus.
	3. Tunneb rõõmu eakaaslastega suhtlemisest mängus.
	4. Hakkab järgima lihtsamaid mängureegleid.
Tunnetus- ja õpioskused	1. Leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga; täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu.
	2. Plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel.
	3. Keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv.
	4. Tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega.
	5. Kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus.
	6. Mängib mõnda aega koos teistega ja järgides lihtsamaid reegleid.
	7. On omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada.
	8. Osaleb dialoogis.
	9. Jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest.
	10. Mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest.
	11. Rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi.
	12. Tal on ettekujutus arvamustest ja värvuste nimetustest.
	13. Leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nende vahelisi seoseid, kasutab info saamiseks keelt.
	14. Tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik.
	15. Omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet.
Sotsiaalsed oskused	1. Saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid.
Enesekohased oskused	2. Tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus.
	3. Väljendab tugevaid emotsioone, oma mina.
	4. Võib karta tundmatuid ja uusi asju.
	5. Tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia.
	6. Tema enesekindlus on kõikuv; enesekindluse saavutamiseks vajab ta turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid.
	7. Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvalt.
	8. Jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja.
	9. Loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt.
	10. Algatab vestlust eri partneritega erinevadel teemadel; tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus.
	11. Täidab igapäevaelu rutiini.
	12. Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

§ 12. LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 3-4aastastel

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemused 3-4aastasel lapsel

Oskused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Mänguoskused	1. Tunneb mängust rõõmu.
	2. Püüab rakendada mängudes oma teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
	3. Püüab võtta endale mängurolli täiskasvanute abil, täidab erinevaid mängutegevusi.
	4. Kasutab mängudes erinevaid vahendeid täiskasvanute abil.
	5. Teostab manipuleerimisvõtteid mänguasjadega või asendusesemetega.
Tunnetus- ja õpioskused	1. Oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamisetä, kuid autoriteetide toel.
	2. Plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme.
	3. Hangib tänu keeleoskusele uut teavet; tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on.
	4. Saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest.
	5. Järgib lihtsaid reegleid.
	6. Huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas.
	7. Osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega; konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes ning loovtegevustes.
	8. Liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi; keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu.
	9. Saab aru arvumõistest; huvitub tähtedest.
	10. Omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.
Sotsiaalsed oskused	1. Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele.
	2. Tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust.
Enesekohased oskused	3. Saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumused.
	4. Teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi.
	5. Seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid.
	6. Väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu.
	7. Püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest.
	8. Osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale.
	9. Arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhivad autoriteet.
	10. Saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses; püüab täita kodukorra reegleid.
	11. Saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest.
	12. Huvitub võistlusmängudest ning tahab olla edukas.

§ 13. LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 4-5aastastel

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemused 4-5aastasel lapsel

Oskused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Mänguoskused	1. Võtab osa ühismängudest.
	2. Järgib mängureegleid.
	3. Tunneb mängust rõõmu.
	4. Võib täita mängudes erinevaid rolle.
	5. Püüab arendada sisu loovmängus.
	6. Püüab kasutada mängudes erinevaid vahendeid.
Tunnetus- ja õpioskused	1. Tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi.
	2. Reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet.
	3. Tegutseb koos teistega; teda motiveerivad tegevused eakaaslastega.
	4. Tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid.
	5. Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka realseid esemeid ja objekte.
	6. Osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes.
	7. Räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib.
	8. Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit.
	9. Oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid.
	10. Eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest.
	11. Tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest.
	12. Omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme.
	13. Kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuitiivselt lihtsamaid meeldejätmise viise (mälustrateegiaid).
Sotsiaalsed oskused	1. Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid.
	2. Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest.
	3. Suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses.
Enesekohased oskused	4. Suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest.
	5. On tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut.
	6. Imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere.
	7. Eelistab sootüübilisi mänge.
	8. Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust.
	9. Teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab.
	10. Aktseptib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt.
	11. Kõne areng võimaldab verbaalselt arusaamatusi lahendada.
	12. Oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.

§ 14. LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 5-6aastastel

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemused 5-6aastasel lapsel

Oskused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Mänguoskused	1. Tunneb mängust rõõmu on suuteline mängule keskenduma;
	2. Mängib rollimänge, kooskõlastab oma tegevust teiste tegevustega.
	3. Iseseisvalt annab rollid mängus, arendab erinevaid süžeesid.
	4. Hakkab huvi tundma tunnetusmängude vastu.
	5. Valmissisuga mängudes saab aru mänguülesannetest, järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
	6. Nimetab lemmikmängud, tutvustab neid lastele.
	7. Kasutab mängudes erinevaid vahendeid.
Tunnetus- ja õpioskused	1. Plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärgid ning üritab alustatud tegevused lõpetada.
	2. Suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks.
	3. Kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet.
	4. Kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks.
	5. Järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada.
	6. Kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale.
	7. Osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes.
	8. Saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest.
	9. Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudses kui ka sarnases olukorras.
	10. Kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust.
Sotsiaalsed oskused	1. Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses.
Enesekohased oskused	2. Seab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia.
	3. On oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele.
	4. Eelistab omasoolisi mängukaaslasi; kujunevad esimesed sõprussuhted.
	5. Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.
	6. Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt.
	7. Järgib sotsiaalset rutiini.

§ 15. LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 6-7aastastel

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemused 6-7aastasel lapsel:

Oskused	6-7aastase lapse eeldatavad tulemused
Mänguoskused	1. Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma.
	2. Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
	3. Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.
	4. Täidab mängudes erinevaid rolle.
	5. Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
	6. Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
	7. Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus.
	8. Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Tunnetus- ja õpioskused	1. Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
	2. Mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
	3. Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi.
	4. Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni.
	5. Tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi.
	6. Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada.
	7. Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel.
	8. Kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.
Sotsiaalsed oskused	1. Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada nendega oma käitumises ja vestluses.
	2. Tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu.
	3. Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise.
	4. Osaleb rühma reeglite kujundamisel.
	5. Oskab teistega arvestada ja teha koostööd.
	6. Loob sõprussuhteid.
	7. Saab aru oma-võõras-ühine tähendusest.
	8. Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel.
	9. Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
	10. Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
	11. Selgitab oma seisukohti.
Enesekohased oskused	1. Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada.
	2. Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi.
	3. Oskab erinevates olukordades sobival viisil käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
	4. Algatab mängu ja tegevusi.
	5. Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest.
	6. Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda.
	7. Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.
	8. Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

5. peatükk

VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

§ 16 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LÕIMIVAD TEGEVUSED

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse kaheksas valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) eesti keel kui teine keel;
- 4) matemaatika;
- 5) kunst;
- 6) muusika;
- 7) liikumine;
- 8) robotika.

§ 17 VALDKOND *MINA JA KESKKOND*

(1) **Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:**

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnasäästlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

(2) **Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:**

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eest rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

(3) **Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:**

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järelt tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

(4) Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel

Vanus	Lapse arengu eeldatavad tulemused
Kuni 3aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime. 2. Nimetab pereliikmeid: ema, isa, vanaema, vanaisa, õde, vend. Teatab õdede ja vendade nimesid. 3. Ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nimed. 4. Tunneb oma kodu, lasteaeda, rühma. 5. Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik), eristab oma asju ja mänguasju teistest. 6. Tunneb huvi täiskasvanute töötegevuste vastu, matkib lihtsamaid töövõtteid. 7. Vanemate ergutusel ja näitamisel ilmutab heatahtlikkust, kaastunnet lähedaste, eakaaslaste vastu (jagab mänguasju, kostitab, lohutab). 8. Saab teiste laste või täiskasvanute näoilme järgi eredast emotsiooniseisunditest aru. 9. Teab mõistete <i>hea</i> ja <i>halva</i> tähendust. 10. Nimetab lähiümbruse põhilisi loodusnähtusi 11. Nimetab mõningaid taimi. 12. Nimetab tuttavaid loomi ja nende poegi, kehaosi. 13. Nimetab tuttavaid linde, putukaid. 14. Teab, et taimedele ja loomadele on vajalikud kasvamiseks vesi ja toit. 15. Eristab ja nimetab täiskasvanuid ja lapsi elus või piltidel. 16. Näitab kehaosi, näoosi ja tegevusi. 17. Meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab. 18. Nimetab toiduaineid. 19. Meeldetuletamisel paneb oma asjad, mänguasjad oma kohale. 20. Nimetab lähiümbruse asju, mida kasutab igapäev. Teab asja otstarvet, selle ehitust ja teisi eripärasusi: värv, vorm, suurus jne. 21. Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid). 22. Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta. Leiab loodusest prahi ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta. 23. Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja -elektroonikat. 24. Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid. 25. Teab valgusfoori ja tulede tähendust.
3-4aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb oma nime, perekonnanime, sugu, vanust. 2. Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed + onu ja tädi, pereliikmete nimed). 3. Nimetab nimede järgi tuttavaid õpetajaid, lapsi. 4. Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused. 5. Teab oma asju, mänguasju, raamatuid. 6. Omab ettekujutust majapidamisest kodus ja lasteaias. 7. Peegeldab mängudes täiskasvanute töötegevusi. 8. Meeldetuletamisel korjab mänguasjad kokku pärast mängu. 9. Täiskasvanute ergutusel ilmutab head suhtumist eakaaslaste vastu: koostegevuseks valmidust, abivalmidust, oskust mängida rahulikult üksteise kõrval, jagada mänguasju. 10. Märkab täiskasvanute ja eakaaslaste meeleolu, emotsionaalset seisundit. Ilmutab kaastunnet eeskuju järgi. 11. Täiskasvanute abiga eristab häid ja halbu tegusid elus ja piltidel. 12. Tervitab, ütleb head aega, tänab, palub viisakalt. 13. Tunneb ja järgib üldtuntud viisakusreegleid. 14. Märkab ja nimetab tüüpilisi loodusnähtusi. 15. Nimetab loodusobjekti (liiv, kivi, maa, lumi, vesi, päike), sellest erinevaid asju, omadusi, tunnuseid. 16. Eristab ja nimetab 2-3 põõsast, taime, juurvilja, puuvilja, toataime, puu liiki. 17. Eristab ja nimetab taimeosi (kõrs, lehed, oksad, õis, juur).

	<ol style="list-style-type: none"> 18. Eristab ja nimetab mõnesid kodu-, metsloomi, nende poegi, linde ja kalu, putukaid, kahepaikseid. Teab nende kehaosi, elukohta, mida nad söövad. 19. Teab, et loomad on elus. 20. Hoolitseb nagu saab taimede ja loomade eest. 21. Meeldetuletamisel järgib isikliku hügieeni nõudeid. 22. Esitab küsimusi enda ja oma keha kohta. 23. Teab hammaste hooldamise vahendeid. 24. Nimetab toiduaineid, mõningaid roogasid. 25. Omab ettekujutust lähiümbruse asjadest: nende ehitusest, omadustest. 26. Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud. Oskab neid ohutult kasutada. 27. Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta. Leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta. 28. Näitab ja nimetab kodus kasutatavaid kodumasinaid ja -elektroonikat. 29. Nimetab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet. 30. Teab valgusfoori ja tulede tähendust. 31. Teab mõisteid <i>sõidutee</i> ja <i>kõnnitee</i>. 32. Teab helkuri kasutamise vajalikkust. 33. Räägib oma sünnipäevast. 34. Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel. 35. Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid.
4-5aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Võib nimetada oma nime, perekonnanime, sugu, vanust. 2. Nimetab oma sugulasi, vastab küsimustele oma perest, vendadest, õedest, vanaemadest, vanaisadest. 3. Teab nimetada lasteaiatöötajaid ja nende tegevusi. 4. Kirjeldab oma kodu, nimetab kodu asukohta: (tänav, linn), nimetab oma lasteaia nime. 5. Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet. 6. Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid. 7. Nimetab oma riiki, linna, kus ta elab. 8. Kirjeldab perekonna tähtpäevi. 9. Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid ja nendega seotud tegevusi. 10. Teab, et pühade ajal pannakse välja riigilipp. 11. Teab oma rahvust ja keelt. 12. Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas. 13. Meeldetuletamise korral paneb mänguasjad oma kohale, suhtub nendesse hoolikalt. 14. Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid. 15. Peegeldab tuttavate ametite ettekujutust rollimängudes. 16. Eristab emotsionaalset seisundit ja meeleolu ja reageerib nendele õigesti. 17. Täiskasvanute juhendamisel järgib käitumisreegleid eakaaslastega ja täiskasvanutega. 18. Teab mõistete <i>õige</i> ja <i>vale</i> tähendust. 19. Nimetab, mis on tervisele kasulik ja mis mitte. 20. Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel. 21. Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi. 22. Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev. 23. Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust. 24. Meeldetuletamisel järgib isikliku hügieeni nõudeid. 25. Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool). 26. Nimetab ja kirjeldab loodusnähtusi, aastaaegu, ööpäevaosi. 27. Teab õhu vajalikkust ja kasutamist. 28. Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu. 29. Nimetab ja kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi.

	<p>30. Nimetab tuttavaid loomi ja nende poegi. Võib kirjeldada nende välimust, elukohta, mida nad söövad.</p> <p>31. Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku.</p> <p>32. Avaldab soovi hoolitseda taimede ja loomade eest.</p> <p>33. Mõistab, et joogivett ja elektrit tuleb kokku hoida.</p> <p>34. Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud.</p> <p>35. Teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole.</p> <p>36. Omab ettekujutust asjade ja materjalide sensoorse analüüsi lihtsamatest võtetest, eristab nende ehituse eripärasusi.</p> <p>37. Kirjeldab kodumasinaid ja –elektronikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.</p> <p>38. Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.</p> <p>39. Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust.</p> <p>40. Teab, kuidas ületada teed.</p> <p>41. Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda.</p> <p>42. Oskab ühissõidukis käituda.</p>
5-6aastane laps	<p>1. Võib nimetada oma nime, perekonnanime, sugu, vanust.</p> <p>2. Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi. Jutustab oma perest.</p> <p>3. Nimetab erinevaid ameteid lasteaia ja nende vajalikkust.</p> <p>4. Nimetab oma lasteaia ja rühma nime. Teab kodust aadressi.</p> <p>5. Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaia ning teab nende otstarvet.</p> <p>6. Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.</p> <p>7. Teab teenindamisasutusi ümbruses ja nende otstarvet.</p> <p>8. Teab linna ja riigi nimetust, kus ta elab.</p> <p>9. Teab tähtpäevi.</p> <p>10. Teab vene ja eesti rahva traditsioone ja kombeid.</p> <p>11. Nimetab Eesti riigi sümboleid.</p> <p>12. Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid.</p> <p>13. Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma kodukohas.</p> <p>14. Soovib osaleda majapidamistöodes.</p> <p>15. Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid.</p> <p>16. Peegeldab ettekujutust tuttavatest eluametitest rollimängudes.</p> <p>17. Märkab täiskasvanute ja eakaaslaste meeleolu, emotsionaalseisundit, ilmutab kaastunnet.</p> <p>18. Mõistab sidet täiskasvanute meeleolu ja laste käitumise vahel.</p> <p>19. Oskab järgida käitumisreegleid eakaaslastega ja täiskasvanutega.</p> <p>20. Teab elementaarseid käitusreegleid linnas ja looduses.</p> <p>21. Saab aru sellest, mida tähendab tema jaoks terve olemine.</p> <p>22. Teab, mis on haigus.</p> <p>23. Selgitab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi.</p> <p>24. Jutustab tervislikest ja ebatervislikest toitudest.</p> <p>25. Oskab nimetada kehaosi ning teab nende vajalikkust.</p> <p>26. Järgib isikliku hügieeni nõudeid.</p> <p>27. Mõistab, et inimesed on erinevad (välimus, tervis, arvamus).</p> <p>28. Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi.</p> <p>29. Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada.</p> <p>30. Teab õhu ja vee tähtsusest eluorganismi jaoks.</p> <p>31. Täiskasvanute juhendamisel määrab ilmamuutusi looduskalendris.</p> <p>32. Teab nädalapäevade ja aastaegade tsüklidest.</p> <p>33. Nimetab ja kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, loomi, kalu, putukaid).</p> <p>34. Kirjeldab, mis on vaja taimede ja loomade kasvamiseks.</p> <p>35. Teab kodukoha olulisi loodusobjekte.</p> <p>36. Hoolitseb koos täiskasvanutega lähiümbruse taimede ja loomade eest.</p> <p>37. Teab, kuidas loomi talvel aidata, ja oskab seda teha.</p>

	<p>38. Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt.</p> <p>39. Teab prügi sorteerimise vajalikust.</p> <p>40. Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades.</p> <p>41. Teab abiteenistusest.</p> <p>42. Teab liiklusmärkide tähendusi.</p> <p>43. Teab liiklusvahendite erinevusi ning eri-otstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust.</p> <p>44. Teab turvavöö ja turvatooli vajalikust sõidukis.</p> <p>45. Teab jalgratta ja tõukeratta sõidunõudeid.</p> <p>46. Teab, miks ja kuidas tuleb helkurit kanda.</p> <p>47. Teab, kuidas käituda teed ületades, transpordis.</p> <p>48. Uurib asju nende eripärasuste selgitamiseks, omaduste ja materjalide omaduste määramiseks (millest need on tehtud), kirjeldab neid.</p>
6-7aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab end tutvustada. 2. Teab oma kohustusi ja õigusi. 3. Kirjeldab enda omadusi ja huve. 4. Kirjeldab oma kodu. 5. Teab kodust aadressi ja telefoni. 6. Kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone. 7. Teab lasteaia aadressi. 8. Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone. 9. Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb. 10. Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikust. 11. Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi. 12. Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikust. 13. Osaleb majapidamistöodes. 14. Nimetab Eesti riiki ja linnasid. 15. Teab vene ja eesti rahva traditsioone ja kombeid. 16. Teab teisi rahvusi ja keeli, nende kombeid ja traditsioone. 17. Oskab nimetada riiklike pühi ja nendega seotud traditsioone. 18. Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikust. 19. Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid. 20. Oskab Eesti kaardil näidata oma linna. 21. Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused. 22. Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires. 23. Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades. 24. Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest. 25. Oskab luua ja hoida sõprussuhet teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning kuidas sõber olla. 26. Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid. 27. Oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku. 28. Julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik. 29. Kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist. 30. Järgib isikliku hügieeni nõudeid. 31. Sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist. 32. Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena. 33. Teab tüdruku ja poisi erinevusi. 34. Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring. 35. Selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumist. 36. Kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seemi ja loomi.

	<p>37. Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja -viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust.</p> <p>38. Selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad.</p> <p>39. Hoolitseb taimede ja loomade eest.</p> <p>40. Suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt.</p> <p>41. Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele.</p> <p>42. Soovib osaleda looduse korrastamises.</p> <p>43. Kirjeldab võimalikke ohtusid erinevates kohtades.</p> <p>44. Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades.</p> <p>45. Nimetab hädaabinumbrit 112 ja oskab seda kasutada.</p> <p>46. Teab, kuidas liikuda ohutult jalakäijana ja kuidas sõita jalgrattaga lasteaia õues.</p> <p>47. Uurib asju nende eripäraste selgitamiseks, omaduste ja materjalide omaduste määramiseks (millest need on tehtud), kirjeldab neid.</p> <p>48. Rühmitab asju erinevate omaduste järgi, teeb järeldusi.</p>
--	--

§ 18 VALDKOND KEEL JA KÕNE

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

(2) Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatut koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliseltmitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimin jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

(4) Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Vanus	Lapse arengu eeldatavad tulemused
Kuni 3 aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps kuulab ja mõistab kõnet. 2. Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove, vastab täiskasvanu küsimustele. 3. Vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausungiga.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Kordab täiskasvanute järel laule, luuletus. 5. Kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5sõnalisi lihtlauseid. 6. Kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme. 7. Kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi, kindla kõneviisi olevikuvorme, <i>ma-</i> ja <i>da-</i>tegevusnime. 8. Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi. 9. Kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud. 10. Kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu. 11. Kasutab tagasõnu ruumisuhete tähistamiseks. 12. Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistuktuuris. 13. Hääldeb õigesti enamikku häälikuid. 14. Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte. 15. Kuulab sisult ja keeleliselt jõukohaseid ettelõetud tekste.
3-4aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Algatab ise aktiivselt suhtlust. 2. Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses. 3. Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta. 4. Räägib 2-3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest. Kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust. 5. Jutustab pildiseeria järgi. 6. Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid. 7. Kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid. 8. Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme. 9. Mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi. 10. Kasutab kõnes objektide osade/detailide nimetusi. 11. Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu ja tuletisi. 12. Kasutab kõnes tuttavaid 2-3silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris. 13. Hääldeb sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid. 14. Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas. 15. Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti. 16. Täiskasvanute abiga (küsimuste järgi) jutustab ümber tuttavaid muinasjutte. 17. Kuulab lõpuni väikeseid ilukirjandusteoseid, palub loetut korrata. 18. Jutustab lühiluuletusi.
4-5aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Meeleldi alustab vestlust eakaaslaste ja täiskasvanutega. 2. Vahetab vesteldes muljeid oma kogemustest, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi. 3. Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust. 4. Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti. 5. Kirjeldab täiskasvanu abiga pildiseerial kujutatud sündmust. 6. Täiskasvanute abiga võib ümber jutustada lühijutustusi või muinasjutte. 7. Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga. 8. Oskab luuletusi ja jutustab neid heameelega. 9. Saab aru kuuldust tekstist ja osaleb arutluses. 10. Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid. 11. Kasutab kõnes <i>nud-</i> ja <i>tud-</i> kesksõnu. 12. Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid. 13. Kasutab tingivat kõneviisi. 14. Ühildab sõnu arvus ja käändes. 15. Kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses. 16. Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu. 17. Kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu. 18. Moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks.

	<p>19. Hääldeb õigesti kõiki emakeele häälikuid.</p> <p>20. Hääldeb õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2silbilistes tuttava tähendusega sõnades.</p> <p>21. Eristab esimest häälikut sõnades, nimetab sõnu antud häälikuga.</p> <p>22. Teab mõningaid tähti.</p> <p>23. Kirjutab eritähti.</p>
5-6aastane laps	<p>1. Ilmutab initsiatiivi täiskasvanute ja eakaaslastega suhtlemisel.</p> <p>2. Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist.</p> <p>3. Annab edasi kuulnud teksti sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste/korralduste abil.</p> <p>4. Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega.</p> <p>5. Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes.</p> <p>6. Enamasti kasutab oma kõnes sõnu grammatiliselt õigesti.</p> <p>7. Kasutab kõnes mäarsõnu, sünonüüme, samatüvelisi sõnu.</p> <p>8. Kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.</p> <p>9. Mõistab termineid: häälik, täht, sõna.</p> <p>10. Teab täishäälikuid ja mõningaid kaashäälikuid.</p> <p>11. Täiskasvanute abiga jagab ühesilbilisi ja kahesilbilisi sõnu silpideks.</p> <p>12. Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas.</p> <p>13. Nimetab sõnu antud häälikuga.</p> <p>14. Täiskasvanute abiga teeb häälikuanalüüsi ühesilbilistel sõnadel.</p> <p>15. Loeb üksikuid sõnu.</p> <p>16. Kirjutab õigesti tuttavaid tähti ja sõnu.</p> <p>17. Loeb ilmekalt luuletusi.</p>
6-7aastane laps	<p>1. Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel.</p> <p>2. Valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (laps, täiskasvanu) ja/või suhtlusolukorrast (kodu, võõras koht).</p> <p>3. Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid.</p> <p>4. Tuleb mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva info.</p> <p>5. Räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib välikõnes tuttavaid tegevusi).</p> <p>6. Kasutab kõnes kõiki käadevorme ainsuses ja mitmuses.</p> <p>7. Kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust, tingimust, eesmärki.</p> <p>8. Selgitab kuulnud kujundlike väljendite tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid.</p> <p>9. Kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu.</p> <p>10. Riimib sõnu ja mõtleb välja sõnu analoogia järgi.</p> <p>11. Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades.</p> <p>12. Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu.</p> <p>13. Hääldeb õigesti võõrhäälikuid tuttavates sõnades.</p> <p>14. Teeb häälikuanalüüsi ühe- ja kahesilbilisel sõnadel, kasutades märkimiseks abivahendeid.</p> <p>15. Teab tähti.</p> <p>16. Veerib 1-2silbilisi sõnu kokku.</p> <p>17. Jagab sõnad silpideks, kasutades arvu märkimiseks abivahendeid.</p> <p>18. Jagab kuulnud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid.</p> <p>19. Kirjutab joonistähtedega 1-2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega.</p> <p>20. Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.</p> <p>21. Omab ettekujutust luuletusest ja muinasjutust nagu kirjandusžanritest.</p>

§ 19 VALDKOND *EESTI KEEL KUI TEINE KEEL*

(1) **Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:**

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

(2) **Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu:**

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) Eesti kultuuri tutvustamine.

(3) **Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:**

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikkustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpe seotakse teiste tegevustega - liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektselt korrates.

(4) **Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti**

Vanus	Lapse arengu eeldatavad tulemused
3-4aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb huvi eesti keele vastu. 2. Kuulab ja tajub eesti keele kõla. 3. Kordab järele lihtsamaid sõnu. 4. Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu.
4-5aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reageerib adekvaatselt lihtsamatele korraldustele. 2. Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist. 3. Mõistab lihtsamaid õpitud küsimusi. 4. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. 5. Teab õpitud lihtsamaid viisakusväljendeid. 6. Tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu. 7. Kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. 8. Oskab vastata lihtsamatele küsimustele. 9. Hääldeb järele kuulnud sõnu. 10. Tunneb ära Eesti lipu ja oskab seda kirjeldada. 11. Oskab nimetada, mis riigis ta elab. 12. Tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu. 13. Tunneb huvi eesti rahvaloomingu vastu.
5-6aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. 2. Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ning tunneb kuuldu pildil ära. 3. Mõistab õpitud küsimusi. 4. Tunneb ära õpitud sõnu ja väljendeid ning mõistab neid. 5. Kasutab õpitud viisakusväljendeid. 6. Kasutab õpitud sõnu esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.

	<p>7. Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid.</p> <p>8. Kasutab endast rääkides sõna <i>mina</i>.</p> <p>9. Vastab küsimustele õpitu piires.</p> <p>10. Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.</p> <p>11. Tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu.</p> <p>12. Tunneb kirjaõppimise ära oma nime.</p> <p>13. Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära Eesti lipu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning oskab neid nimetada.</p> <p>14. Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi.</p> <p>15. Oskab lauda mõnda tuntud eesti lastelaulu.</p> <p>16. Teab mõnda eestikeelset liisusalmit.</p>
6-7aastane laps	<p>1. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele.</p> <p>2. Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud õpitud suhtlussituatsiooniga.</p> <p>3. Mõistab ettelõetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu.</p> <p>4. Mõistab esitatud küsimusi.</p> <p>5. Tunneb ära õpitud/omandatud sõnu ja väljendeid ning mõistab neid.</p> <p>6. Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides.</p> <p>7. Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algatada ja lõpetada lihtsamat vestlust.</p> <p>8. Vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi.</p> <p>9. Moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid.</p> <p>10. Räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel.</p> <p>11. Teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu.</p> <p>12. Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti.</p> <p>13. Hääldab korrektselt lihtsamaid häälikuid.</p> <p>14. Tunneb kirjaõppimise ära mõned eestikeelsed sõnad.</p> <p>15. Oskab kirjutada oma nime trükitähtedega.</p> <p>16. Teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning nimetab vähemalt kaht eesti rahvustoitu.</p> <p>17. Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid, sh oma kogemuste põhjal.</p> <p>18. Oskab laulda mõnda lihtsamat eesti rahvalaulu.</p> <p>19. Tunneb ära eesti rahvarõivad.</p>

§ 20 VALDKOND MATEMAATIKA

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

(2) Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;

- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 3) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatilisel kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 4) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist - erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

(4) Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Vanus	Lapse arengu eeldatavad tulemused
Kuni 3aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koos täiskasvanutega vaatleb asju ja uurib neid. 2. Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse järgi hulgaks. 3. Leiab esemetes erinevusi (<i>suur - väike</i>). 4. Leiab erinevate esemete hulgast <i>palju</i> ja <i>üks</i>. 5. Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel. 6. Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub <i>ülal - all, kõrval, ees - taga</i>. 7. Vestleb <i>ööle</i> ja <i>päevale</i> iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus.
3-4aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka. 2. Paaride moodustamisega (üksühesesse vastavusse seadmisega) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades <i>sama palju, ühepalju</i> ehk <i>võrdset</i>. 3. Loendab 3 piires ja tunneb arvude rida 3ni. 4. Võrdleb kahte eset suuruse (<i>suurem - väiksem</i>), pikkuse (<i>pikem - lühem</i>), laiuse (<i>laiem - kitsam</i>) järgi ning kasutab mõisteid. 5. Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt. 6. Määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: <i>ülal - all, ees - taga</i>. 7. Leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (pildidel, vestluses vm). 8. Eristab <i>hommikut</i> ja <i>õhtut</i> (kirjeldab tegevusi).
4-5aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel. 2. Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on <i>rohkem kui, vähem kui</i>. 3. Loendab 3 piires ja tunneb arvude rida 5ni. 4. Järjestab esemeid kõrguse järgi (<i>kõigem - madalam</i>). 5. Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi. 6. Näeb ja oskab kirjeldada ringi ja ovaali, ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast. 7. Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes. 8. Määrab vasakut ja paremat poolt. 9. Teab ööpäeva osi: <i>hommik - päev - õhtu - öö</i>; kirjeldab tegevusi ja sündimusi <i>eile - täna - homme</i>. 10. Teab aastaegade järjestust.
5-6aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Loendab 10 piires, teab arvude rida 10ni. 2. Teab numbreid kuni kümneni. 3. Võrdleb arve (<i>on suurem kui, on väiksem kui</i>). 4. Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab. 5. Võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab. 6. Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi. 7. Leiab vaadeldavast objektist silma järgi <i>suurema - väiksema - sama suure</i> ning kontrollib objekte kõrvutades. 8. Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga. 9. Järjestab raskuse ja paksuse järgi. 10. Koostab mustreid, laob pilte kujunditest. 11. Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi.

	<p>12. Määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: <i>all - peal, kohal, keskel, äärel, vasakul - paremal.</i></p> <p>13. Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.</p> <p>14. Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi.</p> <p>15. Eristab mõisteid <i>kiiresti - aeglaselt, varsti, hiljem, kohe.</i></p>
6-7aastane laps	<p>1. Määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi.</p> <p>2. Võrdleb hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt.</i></p> <p>3. Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.</p> <p>4. Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =.</p> <p>5. Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.</p> <p>6. Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).</p> <p>7. Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil.</p> <p>8. Oskab öelda kellaega täistundides; koostab päevakava.</p> <p>9. Nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva.</p> <p>10. Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga.</p> <p>11. Eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.</p> <p>12. Kasutab kõnes õigesti sõnu <i>enne, praegu, hiljem - varem, noorem - vanem.</i></p> <p>13. Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, ovaali, kolmnurga, ristküliku, ruudu, rombi ning kera, püramiidi ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.</p>

§ 21 VALDKOND *KUNST*

(1) **Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:**

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

(2) **Valdkonna *Kunst* sisu:**

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

(3) **Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:**

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemust;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;

6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;

7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töösse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

(4) Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Vanus	Lapse arengu eeldatavad tulemused
Kuni 3aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest. 2. Leiab kritselduste hulgast nime(tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid. 3. Eristab asju värvi järgi (sinine, kollane, punane, roheline, must, valge). 4. Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid. 5. Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeritab voolimismaterjale. 6. Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid. 7. Tekitab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriitide, pehmete pliiatsitega jne) erinevaid jälgi (täppe ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni), püsides paberi piirides. 8. Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu. 9. Trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega. 10. Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke. 11. Katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid. 12. Koostab pinnal lihsamaid valmisvormidest asju. 13. Täiskasvanute abiga teeb lihtsamaid ehitisi. 14. Vaatleb pilte ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele. 15. Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.
3-4aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kujutab natuurist inspireeritud asju, objekte, andes üle mõningaid sarnasusi, tunnuseid ja iseloomulikke jooni. 2. Kujutab tuttavaid asju, objekte, sündmusi. 3. Täiskasvanute abiga valib sobivaid materjale ja vahendeid oma kavatsuse elluviimiseks. 4. Eristab ja nimetab põhivärve ja mõningaid varjundeid. 5. Koostab elementidest lihtsa korduskeemiga mustririba eseme ääriks kaunistamiseks. 6. Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse sobivate motiividega. 7. Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliiatsitega, kriitidega, guaššvärvidega. 8. Võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu. 9. Vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga. 10. Rebib ja lõikab paberist ribasid ning kleebib. 11. Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid. 12. Tunneb huvi kollektiivtööde tegemise vastu. 13. Teeb lihtsamaid ehitisi. 14. Vaatleb raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi. 15. Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud.
4-5aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kujutab natuurist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks. 2. Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest. 3. Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt. 4. Valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid. 5. Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb põhivärve: valge,

	<p>must, pruun, oranž, roosa.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääri-kaunistamiseks. 7. Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega. 8. Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šabloonile või templi abil selle omavalitud kohale esemel. 9. Omab voolimisüldvõtteid (rullimine, lamedaks vajutamine, ühendamine, näpistamine). 10. Loob voolimises tuttavaid asju tervest tükist ja mitmetest valmisosadest. 11. Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliatsitega, kriitide ja söega, muutes joonte tihedust. 12. Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta. 13. Teeb objektidele väiksemaid detaile. 14. Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt. 15. Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest. 16. Valib meelepärased meisterdamisvahendid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö. 17. Eristab ja nimetab ehitusmaterjali elemente ja loob ehitisi näidise järgi. 18. Vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust. 19. Tunneb ära illustratsioonide järgi tuttavaid kirjandusteoseid. 20. Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud, ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud. 21. Osaleb kollektiivtöös täiskasvanute meelitamisel.
5-6aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab valida värvigammat ümbruskujundite edastamiseks. 2. Kasutab geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks. 3. Püsib töös valitud teemas. 4. Jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevusest ja tegevuskohast. 5. Märkab mustrite rütmi ja suudab seda jätkata. 6. Koostab motiivi kaunistamiseks või taim- ja esemeornamenti täiskasvanu ülesannete järgi. 7. Osaleb ruumivormistamisel tähtpäevaks. 8. Voolib, kasutades erinevaid võtteid. Jagab osadeks, kasutab töös pulka. 9. Püüab valida kujutusvahendeid ja tehnikat kuju ilmekuse väljendamiseks. 10. Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda. 11. Selgab värve uute toonide saamiseks. 12. Oskab kasutada rebimistehnikat, erinevaid lõikamisvõtteid. 13. Tuttavad on konstrueerimisvõtted jää-, loodusmaterjalidest. 14. Lisab oma tööle esemetega, kasutades lisakujutusmaterjale. 15. Loob tuntuid kujusid erinevatest materjalidest. 16. Loob erinevaid ehitisevariante ehitusmaterjalist, erinevatest konstruktoriliikidest. 17. Eristab maalikunsti žanre: maastik, portree, natüürmort. 18. Teab, et kunstnikud vormistavad raamatuid, oskab nimetada mõnesid nimesid. 19. Jutustab, mida ta on oma töödes kujutanud, ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud. 20. Osaleb kollektiivtöös.
6-7aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks. 2. Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades. 3. Jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja -kohast.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata. 5. Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks. 6. Loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest. 7. Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi. 8. Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära. 9. Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt. 10. Sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni. 11. Töös pintsliga kasutab erinevaid kasutusvõtteid (otsaga, lapiti, küljega), sõltub vajalikust tulemusest. 12. Vormistab ja lisab oma tööd teistest materjalidest esemetega, kombineerides erinevaid tehnikaid ja kujutlusvahendeid. 13. Valmistab lihtsa münguasja täiskasvanu tegevust matkides. 14. Loob ehitisi erinevatest konstruktoriliikidest skeemide, mudelite ja antud ülesannete järgi. 15. Tunneb põhiliikide, kujutava kunsti žanrite eristavaid tunnuseid ja nende ilmekuse vahendeid. 16. Teab kunstniku skulptori, arhitekti loometööst, näeb iseloomulikke jooni, mäletab mõnesid nimesid ja konkreetseid kunstiteoseid. 17. Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu. 18. Keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö. 19. Osaleb kollektiivtöös, kokkuleppides teistega enda osalemises selles. 20. Analüüsib oma ja eakaaslaste tööd, võrreldes natuuriga.
--	---

§ 22 VALDKOND MUUSIKA

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

(2) Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

(4) Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Vanus	Lapse arengu eeldatavad tulemused
Kuni 3aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reageerib adekvaatselt kontrastmuusikale iseloomu poolest. 2. Reageerib emotsionaalselt muusika algusele ja lõpule. 3. Püüab kaasa laulda tuttavat laulukest. 4. Kükitab, plaksutab, koputab. 5. Keerutab paarides ja üksi erinevates suundades. 6. Näitamisel mängib kaasa pilli.
3-4aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kuulab heameelega muusikat. 2. Suhtub heatahtlikult tegelastesse, kellest lauldakse laulus. 3. Reageerib adekvaatselt kontrastmuusikale iseloomu poolest, eristab selle dünaamilisi muutusi. 4. Osaleb laulu esituses (laulab kaasa, plaksutab). 5. Reageerib selgelt muusika algusele ja lõpule, dünaamika ja helikõrguse vahetusele. 6. Teeb tuttavaid tantsuliigutusi: galoppi, kehastades hobust, paneb jala kannale. 7. Määrab rütmi pilli abil (pulgad, trumm).
4-5aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reageerib emotsionaalselt muusikale. 2. Tunneb ära tuttavaid muusikateoseid, on lemmikuid. 3. Tunneb ära laulud meloodia järgi. 4. Eristab kontrastset muusikaiseloomu. 5. Eristab valju ja vaikset muusikat. 6. Laulab lihtsamaid laule ilma muusikasaateta ja koos. 7. Laulab ühes tempos, lauldes koos teistega. 8. Iseseisvalt muudab liigutuse iseloomu vastavalt muusikamuutustele (liikumislooming). 9. Teeb tantsuliigutusi paarides. 10. Osaleb lauldes, mängudes. 11. Eristab kuulmise järgi muusikapille: karbike, kuljused, kelluke, vilespill, metallofon. Mängib neid.
5-6aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Orienteerub hästi tuttavates muusikateostes. 2. Nimetab lemmikuid, selgitab, miks nad meeldivad. 3. Väljendab muusika meeleolu liigutuse, laulmise, pillimängu kaudu. 4. Annab edasi tempot, rütmi kehaliigutustega. 5. Laulab loomuliku häälega väljahingamisel. 6. Laulab õpitud lihtsaid laule. 7. Laulab laule sõbralikult, ühes tempos rühmaga. 8. Muudab liigutuse iseloomu ja suunda vastavalt muusikaosadele. 9. Teeb tantsuliigutusi paarides, kooskõlastades liigutusi kaaslasega, ringmängus. 10. Mängib ja eristab tämbri järgi õpitud pille. 11. Mängib lihtsaid kaasmänge. 12. Mängib pilliansambelis, alustades ja lõpetades koos teistega.
6-7aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega. 2. Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi. 3. Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada. 4. Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu. 5. Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille. 6. Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge. 7. Mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis. 8. Liigub vastavalt muusika meeleolule. 9. Väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

§ 23 VALDKOND *LIIKUMINE*

(1) **Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:**

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

(2) **Valdkonna *Liikumine* sisu:**

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

(3) **Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:**

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega - jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinaatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

(4) **Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti**

Vanus	Lapse arengu eeldatavad tulemused
Kuni 3aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult. 2. Valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided. 3. Reageerib adekvaatselt antud korraldustele. 4. Säilitab antud suunda kõndimisel. 5. Püüab säilitada tasakaalu piiratud toetuspinnal (laius kuni 20cm). 6. Vahetab jooksusuunda jooksmise käigus. 7. Püüab joosta, teisi mitte segades ja mitte kokku puutudes. 8. Jookseb kahe joonte vahel, püüab nende peale mitte astuda. 9. Suudab teha mõnesid hüppeid edasiliikumisega. 10. Suudab maha hüpata asjalt kõrgusel kuni 20 cm, püüdes maanduda pehmelt kahe jala peale. 11. Hea meelega teeb erinevaid ülesandeid palliga iseseisvalt ja täiskasvanu ülesande järgi. 12. Suudab kiiresti lükata palli endast kahe käega antud suunal. 13. Püüab visata palli erinevatest seisunditest, erinevate võtetega. 14. Viskab asju kaugele, püüdes tabada sihtmärki. 15. Hea meelega roomab, püüab rütmiliselt vahetada käe- ja jalaliigutusi, pead mitte norgu lasta. 16. Püüab omanda ronimist. 17. Mängib matkiva sisuga 1-2 reegluga kõnni- ja jooksumänge. 18. Veab tühja kelku. 19. Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.

3-4aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi. 2. Täiskasvanute juhendamisel liigub ohutult. 3. Säilitab õiget kehaasendit, hoides antud liikumissuunda ja tempot. 4. Kõnnib, jookseb, pead mitte norgu lastes, jalgu mitte järgi vedades, käte ja jalgade tööd vahelduvalt koordineerides. 5. Läheb asjadest mööda, mitte neid maha pillates. 6. Alustab jooksmist erinevatest seisunditest. 7. Jookseb aeglases tempos kuni 1,5-2 min. 8. Hüppab üle joone, nööri, paralleelsete joonte (vahemikus 10-30 cm), üle asjade, mis on põrandal (5 cm). 9. Oskab üheaegselt end jalgadega ära tõugata ja pehmelt maanduda kaugust hüpates ja maha hüpates, hoides tasakaalu. 10. Suudab hüpata kohalt üle madala takistuse. 11. Suudab alla hüpata asjadest kõrgusega 20-25 cm. 12. Proovib palli kätte saada. 13. Viskab asju vertikaal- ja horisontaalmärklauda, üritades sihte tabada. 14. Veeretab palli läbi väravate (laius 60-40 cm) 1-2 m kauguselt. 15. Lööb palli vastu põrandat ja püüab selle kätte saada. 16. Proovib palli lüüa tagasi jalaga. 17. Oskab roomata kõhuli võimlemispingil. 18. Roomab lookade alt, nööri alt läbi neid riivamata. 19. Täiskasvanute abiga ronib varbseinale ja ronib sealt alla. 20. Mängib matkiva sisuga 2-4 reeglina. 21. Pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel. 22. Liigub suuskadel otsesuunas, kasutab suuskadel liikudes käte abi ja keppide tuge.
4-5aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid. 2. Teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas. 3. Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise. 4. Kõnnib, hoides distantsi. 5. Oskab ringi, paaridesse, salkadesse võtta; rivistuda kolonni (orientiirid on toeks). 6. Täidab erinevaid jooksuliike, erinevas tempos. 7. Oskab joosta sirgel või lookleval joonel. 8. Võib joosta kiires tempos kuni 15 m. 9. Hüppab ühest hularõngast teise hularõngasse. 10. Hüppab üle asjade erineva kõrgusega (pall, takistused). 11. Hüppab kahel jalal, ühel jalal edasi 70 cm kaugusele. 12. Täiskasvanute abiga hüppab batuudil ja hüppab alla. 13. Suudab mitu korda hüpata ühel jalal. 14. Suudab hüpata üle asjade kõrgusega 5-10 cm. 15. Veeretab kindalt palli, püüdes hoida suunda ja arvestades tõukejõudu. 16. Suudab vista palli ja seda püüda 3-4 korda järjest. 17. Kindlalt ja täpselt võib palli visata partnerile paaris. 18. Suudab lüüa palli vastu maad vasaku ja parema käega mitu korda järjest. 19. Viskab vertikaalsesse sihtmärki 1,5-2 m kauguselt; horisontaalsesse sihtmärki 2-2,5 m kaugusele. 20. Viskab kaugust parema ja vasaku käega 3,5-6,5 m kaugusele. 21. Võib palli visata vastu seina ja seda püüda. 22. Lööb palli väravasse jalaga. 23. Suudab roomata erinevate võtetega. 24. Oskab roomata erinevate inventaride alt läbi vasaku ja parema küljega. 25. Suudab roonida varbseina peale ja tuleb sealt alla. 26. Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi. 27. Mängib kollektiivseid võistlusmänge. 28. Osaleb jõukohastes teatevõistlustes.

	<p>29. Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast.</p> <p>30. Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid.</p> <p>31. Suusatades kasutab libisemist.</p>
5-6aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osaleb lasteaia spordipäeval. 2. Nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi. 3. Teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires. 4. Kõnnib ruttu, hoides õiget kehahoiakut. 5. Piisavalt täpselt koordineerib enda jala- ja käeliigutusi. 6. Iseseisvalt rivistub ja ümber rivistub kiirelt ja organiseeritult kõndimise käigus. 7. Teeb täpselt ülesandeid, milles kõndimine vaheldub teiste liigutustega. 8. Suudab kõndida rahulikus tempos 35-45 min. 9. Täidab erinevaid jooksulike, erinevatest seisunditest, erinevates tempodes, võib olla esimesena kolonnis. 10. Paarisjooksus kooskõlastab oma liigutusi partneri liigutustega. 11. Jookseb aeglaselt tempos kuni 1,5-3 minutini. 12. Võib joosta kiires tempos kuni 30 meetrini. 13. Oskab kõrgust hüpata hoo pealt ja kohalt. 14. Suudab säilitada tasakaalu pärast maandumist. 15. Oskab teha mõnesid hüppeid lühikese hüppenõoriga. 16. Suudab hüpata paremal ja vasakul jalal. 17. Teeb 5-10 hüpet batuudil, hoides tasakaalu. 18. Püüab mängudes täpselt palli visata. 19. Suudab visata ja kätte saada palli erinevates seisundites, erinevate võtetega. 20. Võib palli tagasi lüüa 10-12 korda järjest, liikumisel (5-8 m). 21. Suudab tabada horisontaal- ja vertikaalsihtmärke 3 m kauguselt. 22. Hea meelega mängib pallimänge võib organiseerida neid ise. 23. Suudab lüüa jalaga palli, püüdes palli väravasse lüüa. 24. Püüab juhtida hokilitrit kepiga, üritades sellele pihta saada ja seda juhtida. 25. Oskab roomata neljakäpukil 3-4 m, tõugates peaga palli, kõhuli roomata. 26. Oskab ronida õigesti, sammu vahetades. 27. Kasutab omandatud ronimisvõimuse iseseisvalt mängudes. 28. Talub kaotust võistlusmängudes. 29. Võistleb kombineeritud teatevõistlustes. 30. Mängib sportlike elementidega mängu. 31. Organiseerib ise liikumismänge. 32. Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest. 33. Osaleb kelguvõistlustel. 34. Suusatab vahelduva libisemisega, koordineeritult. 35. Sõidab nõlvakust alla põhiasendis.
6-7aastane laps	<ol style="list-style-type: none"> 1. Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks. 2. Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid. 3. Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised. 4. Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi. 5. Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel. 6. Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt. 7. Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel. 8. Sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi. 9. Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga. 10. Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud). 11. Mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne). 12. Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest. 13. Nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

§ 24 VALDKOND ROBOOTIKA

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb robootika kabineti tööeeskirju, elemente, mängu;
- 2) oskab töötada individuaalselt, paaris, eakaaslastega rühmas;
- 3) mõtleb loogiliselt ja loominguliselt;
- 4) töötab juhendi järgi ja kasutades enda fantaasiat;
- 5) oskab algtasemel programmeerida;
- 6) tunneb rõõmu loomingust ja eneseväljendamisest.

(2) Valdkonna *Robootika* sisu

- 1) LEGO harivate klotside ning robootiliste seadmete lõimimine teiste valdkondadega:
  - **mina ja keskkond**: sotsiaalne-, tehis- ja looduskeskkond;
  - **keel ja kõne**: lugemine ja kirjutamine, keelekasutus, jutustamine, suhtlemine ja kuulamine;
  - **matemaatika**: hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine, suurused ja mõõtmine, geomeetriselised kujundid;
  - **kunst**: tehnilised oskused - peenmotoorika, kujutamine ja väljendamine.

(3) Bee-Bot põrandarobot

1) Bee-Bot põrandarobot on õpetaja abiline ja laste sõber, kes aitab anda ülesandeid ning leida õigeid vastuseid, kasutades õpimatte. Sobib lastele alates kolmandast eluaastast.

2) Õppevahendi eesmärk

Bee Bot põrandaroboti eesmärk on lihtsalt ja lapsesõbralikult tutvustada lastele alates kolmandast eluaastast esimesi teadmisi seadmete juhtimisest ja programmeerimisest ning arendada nende suunavat ja kirjeldavat kõnet läbi roboti käitumise selgitamise.

3) Õppevahendi lõimingu näited

Bee-bot robotit on võimalik lõimida järgnevalt:

- **mina ja keskkond** - isekoostatud mati kasutamine, kus on loodust, kodu, tegevusi jne käsitlevad pildid;
- **keel ja kõne** - laps jutustab pildi põhjal ruutudest, kus mesimumm peatub, õpib tähti, lahendab ristsõna, koostab lauset vms;
- **eesti keel, kui teine keel** - laps õpib isekoostatud matilt piltide abil uusi sõnu või väljendeid;
- **matemaatika** - laps õpib loendama või arvutama mesilast õigetele numbritele suunates;
- **kunst** - lapsed loovad ise mesilasele liikumismatte või meisterdavad/kaunistavad riideid;
- **muusika** - lapsed õpivad iseloodud mati pealt noote või muusikariistu;
- **liikumine** - lapsed teevad võimlemisharjutusi, mida mesimumm näitab isekoostatud mati peal.

(4) *Ozobot* haridusrobot

1) *Ozobot* on programmeeritav ülipisike (d 2,6 cm) haridusrobot, millel on koheseks alustamiseks olemas oskus sõita värviliste markerijoonte peal ning lasta ennast juhtida värvitriipudest koodide abil. *Ozoboti* jaoks on oluline, et ta näeks alati isikupärane välja, seetõttu on komplektis kaasas isikupärastamise kleepekaid ja mütse, mida kaitsekiivri külge kinnitada.

2) Suuremad lapsed saavad *Ozobot* robotit programmeerida *Ozoblockly* tarkvara abil. *Ozobotile* leidub hulgaliselt arendavaid ja mängulisi äppe. Robot oskab ise lugeda rohelist-punast-sinist joont, demonstreerides seda LEDi värviga. Samuti oskab robot joonte peal sõita ja pöörata ning muuta oma suunda või kiirust vastavalt teele jäävatele värvitriibukoodidele. Joonejärgmise, värvilugemise ja värvikoodide lugemise püsiprogrammid asuvad roboti ajus ehk kontrollerial ning nende käivitamiseks ei ole arvutit/tahvlit vaja. *Ozobot* võib sõita paberil, kilel või nutiseadme ekraanil.

3) Õppevahendi eesmärk

Ozoboti haridusroboti eesmärk on äratada lastes huvi robootika ja programmeerimise vastu.

4) Õppevahendi lõimingunäited

Ozoboti haridusrobotit on võimalik lõimida järgnevalt:

- **mina ja keskkond** - laps õpib aru saama roboti reageerimisest värvidele ja joontele;
- **keel ja kõne** - laps kirjeldab roboti käitumist vastavalt joonele ja värvikoodidele;

- **eesti keel, kui teine keel** - laps õpib robotikaga seotud eestikeelseid sõnu; matemaatika - laps ennustab roboti käitumist ja loob/käivitab ise lihtsaid programme, laps lahendab *Ozoboti* väljakutsekaarte j mänge;
- **kunst** - laps loob isiksusekleepse, pappmütse ja täiendavaid kunstitarbeid kasutades *Ozobotile* isiksuse, laps loob *Ozobotile* värvijoonte teekondasid nii paberil kui ka äpis;
- **muusika** - laps paneb *Ozoboti* tantsuäpi abil tantsima või loob ise tantsuliigutused;
- **liikumine** - luuakse tantsumäng, kus laps tantsib sarnast tantsu kui *Ozobot*.

(5) Lego WeDo 2.0

1) Robotikakomplekt: Lego WeDo 2.0 on õppeprojektidega varustatud robotikakomplekt lastele alates 7. eluaastast.

2) Õppevahendi eesmärk on arendada laste peenemoorikat ja teadmisi sellistes valdkondades nagu tehnika, matemaatika, keel, loodus läbi reaalsuse modelleerimise ja uurimistööde läbiviimise robotiliste mudelite abil.

3) Õppevahendi lõimingu näited

3.1) Iga õppeprojekti saab seostada ühe konkreetse ainevaldkonnaga või lõimida mitme erineva õppevaldkonnaga.

3.2) Komplekti kasutamine toetab järgnevate teadusharjumuste väljakujundamist: loovus, optimism, koostöö, kommunikatsioon, eetilised kaalutlused.

3.3) Lego WeDo abil on võimalik õpetada järgmisi valdkondi:

- **keeleline osaoskus**: selgituste andmine, jutustamine, lugemisoskus;
- **matemaatika**: aja ja teepikkuse mõistmine, liitmine, lahutamine, juhuslik suurus;
- **tehnoloogia**: töötamine lihtsamate masinate, hammasrataste, ülekannete ja plokkidega;
- **informaatika**: arvuti kasutamine, programmeerimine.

(6) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel Lego harivate klotside ning robotiliste seadmetega:

1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ning väljendab oma maailmanägemust kasutades;

2) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet;

3) lõimitakse erinevaid valdkondi;

4) individuaalse töö läbiviimiseks: logopeedilist abi vajavate lastega ja andekate laste lisaõppegevuses;

5) mitmekesistatakse tasandusrühmas erivajadustega laste nii grupi kui individuaalset tööd.

(7) Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Vanus	Lapse arengu eeldatavad tulemused
3-4aastane laps	1. Tunneb robotika kabineti tööeeskirju, elemente, mänge; 2. oskab sorteerida; 3. kasutab arendavaid klotse ja mänge ohutult ning sihipäraselt; 4. oskab algtasemel programmeerida (BeeBot); 5. oskab oma töökohta koristada.
4-5aastane laps	1. Tunneb robotika kabineti tööeeskirju, elemente, mänge; 2. oskab sorteerida ning oma töökohta korrastada; 3. kasutab arendavaid klotse ja mänge ohutult ning sihipäraselt; 4. oskab algtasemel programmeerida; 5. loob lihtsaid, elu jäljendavaid mudeleid ning süsteeme; 6. oskab teha koostööd kaaslastega; 7. oskab oma töökohta koristada.
5-6aastane laps	1. Tunneb robotika kabineti tööeeskirju, elemente, mänge; 2. oskab sorteerida ning oma töökohta korrastada; 3. teab robotika ja LEGO konstruktori alused; 4. omab baasteadmisi programmeerimisest;

	5. loob lihtsaid, elu jälgendavaid mudeleid ning süsteeme; 6. oskab töötada individuaalselt, paaris ning koostöös kaaslastega; 7. oskab oma töökohta koristada.
6-7aastane laps	1. Tunneb robotika kabineti tööeeskirju, elemente, mängu; 2. oskab sorteerida ning oma töökohta korrastada; 3. teab robotika ja LEGO konstruktori alused; 4. omab baasteadmisi programmeerimisest; 5. loob lihtsaid, elu jälgendavaid mudeleid ning süsteeme; 6. töötab vastavalt juhistele, toimib vastavalt plaanile; 7. oskab töötada individuaalselt, paaris ning koostöös kaaslastega; 8. oskab oma töökohta koristada.

6. peatükk LAPSE ARENGU HINDAMINE

§ 25 LAPSE ARENGU HINDAMISE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

(1) Lapse arengu hindamise eesmärgiks:

- 1) on loodud terviklik pilt laste võimalustest ja huvidest;
- 2) lapse individuaalse arengu ja väärikuse toetamine, lapse usk endasse, õpimotivatsioon;
- 3) abi saamine oma saavutuste tunnetamises, edukogemuse kindlustamine;
- 4) on loodud kodune tugivõrgustik.

(2) Lapse arengu hindamise põhimõtted:

- 1) lapse arengu ja õppimise toetamine;
- 2) koostöö lapse ja tema vanematega;
- 3) kasutada hindamisel erinevaid meetodeid;
- 4) vaatlusi ja hindamist viiakse läbi lapsele tavapärasel olukorras;
- 5) arengu hindamine, lähtudes lapse isikust;
- 6) hindamistulemuste konfidentsiaalsuse säilitamine.

(3) Lähteülesanded

- 1) Hindamismudel "ümbruskond" kaasatakse kõik lapsega seotud inimesed (meeskonnatöö).
- 2) Lapse kõigi tegevuste jälgimine lapse jaoks loomulikus keskkonnas.
- 3) Mõõtmised peegeldavad arenguprotsessi, haarates lapse iseseisvumisprotsessiks vajalikke valdkondi.
- 4) Mõõtmistulemused on lihtsad, konkreetsed ja koheselt jälgitavad.
- 5) Mõõtmised toimuvad kaks korda aastas.
- 6) Perekonna osalus on kohustuslik.
- 7) Hindamismeetodid vastavad lapse vajadustele, tema arengu tasemele, tagavad edu.
- 8) Hinnatakse õppimisuskust, mitte lünki teadmistes ja oskustes.

§ 26 LAPSE ARENGU HINDAMISE KORRALDUS

(1) Lapse arengu hindamise korralduse sisu:

- 1) lapse arengu jälgimine ning info kogumine on regulaarne;
- 2) saadud andmete registreerimine;
- 3) vaatluste kirjalik fikseerimine ELIISi e-keskkonnas;
- 4) lapse arengu analüüsimine ja hindamine;
- 5) laste arengu kokkuvõtete koostamine;
- 6) hindamistulemuste tutvustamine lapsevanematele.

(2) Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste välja selgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

(3) Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Õpetajad viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

(4) Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi igapäevatoimingutes, mängus kui ka planeeritud õppetegevustes.

(5) Lasteaia pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel.

Informatsiooni kogumine eeldab järgmiste meetodite kasutamist:

- 1) süstemaatiline vaatlus;
- 2) vastuste saamine lastelt;
- 3) laste jälgimine logopeedi, psühholoogi ja tervishoiutöötaja poolt;
- 4) anketeerimine;
- 5) vestlused vanematega;
- 6) erinevate infoallikate kasutamine (laps, laste rühm, vanemad, õpetaja, liikumisõpetaja, muusikaõpetaja jne);
- 7) Laste arengumapi koostamine.

(6) Laste arengumapp

Arengumapi moodustavad lasteaia perioodi jooksul kogutud ja süstematiseeritud lapse kunsti- ja/või kirjatööd, õpetajate poolt läbi viidud lapse arengu analüüsid, lapsevanemate arvamusi kajastavad lehed, arenguvestluse protokollid jne. Lasteaias hoitakse ka lapse terviseinfot puudutavaid pabereid lapse arengumapi vahel.

Soovitav jälgida ja fikseerida - laste joonistused, meisterdused; kõnekasutus, omavahelised vestlused, laste naljad ja huvitavad ütlemsed, laste jutustused; valmisolek mänguks, rollijaotused.

(7) Adaptatsioonileht

Adaptatsioonileht täidetakse lapse lasteaias viibimise esimese kuu jooksul.

Lapse adaptatsioonileht (Lisa 4) kajastab lapse käitumist ja meeleolu ning õpetaja soovitusi.

Laste adaptatsiooni perioodi lõpul tehakse kokkuvõtte/analüüs. Adaptatsioonileht säilitatakse laste arengumapis.

(8) Lapse individuaalsuse kaart

1) Lapse individuaalsuse kaart (Lisa 5) kasutatakse laste individuaalse arengu jälgimisel ja toetamisel.

2) Rühma õpetajad jälgivad iga lapse individuaalset arengut esimestest päevadest alates, mil laps rühma koosseisuga liitub. Võimalikult varakult on vajalik märgata laste arengulisi erisusi.

3) Kõikide laste arengut analüüsitakse ning kirjeldatakse rühma meeskonnas (kõik õpetajad jt spetsialistid, kes selle rühma lastega tegelevad).

4) Vaatluse ja arutelu tulemused on aluseks teabe pakkumisel lapsevanemale arenguvestluse käigus, vajadusel sõlmitakse kokkuleppe arendustöök õpetaja ja lapsevanema vahel.

5) Individualiseerimise võimalusteks koolieelsete lasteasutuste tavarühmades on:

- individuaalne lähenemine õpetaja poolt ja tegevuste raskusastme muutmine;
- koostöö logopeediga;
- koostöö muusika- ja liikumisõpetajatega;
- lapsevanema pedagoogiline juhendamine jne.

6) Õppeaasta lõpul teeb rühma meeskond kokkuvõtte tegevuste individualiseerimise ja diferentseerimise tulemuslikkusest.

(9) Lapse arengu kirjeldused koostatakse kaks korda aastas arenguvestlusele eelneval kuul toetudes lapse arengutabelile ning need kajastuvad lapse arengu mapis.

(10) Lapse arengu analüüsimine ja hindamine kirjalikult toimub kaks korda aastas - jaanuaris ja mais. Lapse arengut hindavad tema rühmaõpetajad, kaasates vajadusel lasteaia logopeedi ning ainevaldkondade muusika- ja liikumisõpetaja.

(11) Laste arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused vanuseti - laste kasvu- ja arengu monitooring, mis täidetakse vaatluse ja lapsega vestluse alusel.

(12) Hindamiseks kasutame järgmisi märkmeid, kus:

- madal – ei oska, ei saa hakkama, ei proovinud, vajab kõrvalist abi.
- keskmine – täidab ebakindlalt, mitte täpselt, juhuslikult, vajab kõrvalist abi.
- norm – oskab täita, täidab kõrvalise abita.
- kõrg (et eristada andekaid lapsi) - oskab täita, täidab kõrvalise abita, edukas.

(13) Vähemalt üks kord õppeaastas viib õpetaja lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguvestluse, mis annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest ning selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

(14) Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemus dokumenteeritakse "Isikuandmete kaitse seaduses" sätestatud tingimustel.

(15) Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

(16) Lastevanemate tutvustamine hindamistulemustega eeldab:

- 1) taktitundelist arutelu uurimistulemuste kohta;
- 2) vajadusel soovitada lapsevanemal pöörduda spetsialisti poole (logopeed, psühholoog, perearst, ortopeed jne.)

§ 27 LAPSE KOOLIVALMIDUS

(1) Koolivalmidus on lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks, mis väljendub lapse soovis õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanu selgitusi, korraldusi. Koolivalmidust vaadeldakse läbi 3 arenguaspekti: üldoskuste, vaimne ja füüsiline areng.

(2) Lapse koolivalmiduse analüüsimisel ja hindamisel lähtuvad pedagoogid koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas toodud 6-7 aastase lapse eeldatavatest õpitulemustest ainevaldkonniti.

(3) Lasteaiaõpetajad vaatlevad, analüüsivad ja hindavad lapse arengut 2 korda aastas.

(4) Lapse arengu hindamisel kasutatakse lapse individuaalsuse kaart ja teised materjalid arengumapist.

(5) Lapse arengu hindamisel teevad rühmaõpetajad koostööd lasteaia logopeedi ja ainevaldkondade spetsialistidega.

(6) Koolieelikute koolivalmiduse kujunemist hindab lasteaia logopeed 2 korda aastas - õppeaasta alguses ja kevadel.

(7) Õpetajad annavad lapse arengust tagasisidet lapsevanemale vähemalt üks kord õppeaastas.

(8) Õpetajad informeerivad lapsevanemat tugiteenuste võimalusest lasteaias ja vajadusel koolipikenduse taotlemise võimalusest.

(9) Vajadusel koostatakse lapse arengu toetamiseks lapsevanema, rühmaõpetajate, logopeedi jt aine-valdkondade spetsialistidega koostöös lapse individuaalne arenduskava.

(10) Kevadel koostavad rühmaõpetajad kooliminevale lapsele koolivalmiduse kaardi, kus märgitakse logopeedilist abi saadud ajaperiood ja lasteasutuses viibitud ajaperiood. Vajadusel fikseeritakse lapse õppekasvatustegevusest osavõtu maht.

(11) Lapse koolivalmiduse kaart (Lisa 6) koostatakse hiljemalt käimasoleva aasta 15. maiks.

7. peatükk

ÕPPEKAVA UUENDAMINE JA TÄIENDAMINE

§ 28 ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

- (1) Lasteaia õppekava on arenev ja avatud dokument. Selle uuendamine ja täiendamine toimub demokraatlikul teel ning on pidev protsess. Lasteaia õppekava arendamisest võtavad osa lasteaia pedagoogid kaasates lapsevanemaid ja vajadusel spetsialiste.
- (2) Õppekava arendamise töörühm vaatab vähemalt korra aastas õppekava üle ning arvestades muudatusettepanekuid, teeb pedagoogilisele nõukogule ettepaneku õppekava muudatusteks.
- (3) Õppekava uuendusi ja muudatusi kinnitab lasteaia direktor käskkirjaga pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

SÕIMERÜHMA PÄEVAKAVA

Laste vanus: 1-3a

6:30 – 8:00	Laste vastuvõtt, ülevaatus, vestlused laste ja vanematega, mängud
8:00 – 8:10	Hommikuvõimlemine
8:10 – 9:00	Hommikusöök
9:00 – 10:00	Mänguline õppetegevus
10:00 – 11:00	Ettevalmistus jalutuskäiguks, jalutuskäik
11:20 – 12:00	Lõuna
12:00 – 14:45	Päevane uneaeg
14:45 – 15:15	Järkjärguline äratus, karastus (õhuprotseduurid)
15:15 – 15:45	Õhtuode
15:45 – 17:30	Mänguline tegevus, huvitegevus.
17:30 – 18:30	Jalutuskäik, laste kojuminek, vestlused vanematega

AIARÜHMA PÄEVAKAVA

Laste vanus: 3-5a

6:30 – 8:10	Laste vastuvõtt, ülevaatus, vestlused laste ja vanematega, mängud
8:10 – 8:20	Hommikuvõimlemine
8:25 – 9:00	Hommikusöök
9:00 – 10:30	Mänguline õppetegevus
10:30 – 11:30	Ettevalmistus jalutuskäiguks, jalutuskäik
11:55 – 12:40	Lõuna
12:45 – 15:00	Puhkeaeg või vaikne tegevus
15:00 – 15:30	Järkjärguline äratus, karastus
15:30 – 16:00	Õhtuode
16:00 – 16:30	Mänguline õppetegevus
16:30 – 17:30	Mänguline tegevus, huvitegevus.
17:30 -18:30	Jalutuskäik, laste kojuminek, vestlused vanematega

AIARÜHMA PÄEVAKAVA

Laste vanus: 5-7a

6:30 – 8:20	Laste vastuvõtt, ülevaatus, vestlused laste ja vanematega, mängud
8:20 – 8:30	Hommikuvõimlemine
8:30 – 9:00	Hommikusöök
9:00 – 11:10	Mänguline õppetegevus
11:10 – 12:20	Ettevalmistus jalutuskäiguks, jalutuskäik
12:30 – 13:00	Lõuna
13:00 – 15:00	Puhkeaeg või vaikne tegevus
15:00 – 15:20	Järkjärguline äratus, karastus
15:20 – 16:00	Mänguline õppetegevus
16:00 – 16:30	Õhtuode
16:30 – 17:30	Mänguline tegevus, huvitegevus.
17:30 -18:30	Jalutuskäik, laste kojuminek, vestlused vanematega

NB! Lõunasöögi ja õhtuode aeg võib muutuda 5-10 minuti raames aiarühmade laste vanuse järgi.

Rühma- ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse nädalaplaan

Nädalateema					
Eesmärgid	Üldoskused				
	Mina ja keskkond				
	Keel ja kõne				
	Matemaatika				
	Kunst				
	Muusika				
	Liikumine				
	Eesti keel				
	Robotika				
Valdkonnad	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSED				
	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev	Neljapäev	Reede
Hommikuring					
Mina ja keskkond					
Keel ja kõne					
Matemaatika					
Kunst					
Muusika					
Liikumine					
Eesti keel					
Robotika					
Liiklus / Tervis					
Mäng					
Õuetegevus					
Nädala kokkuvõte / analüüs					

NARVA LINNAVALITSUSE KULTUURIOSAKOND
NARVA LASTEAED PÖNGERJAS

Rühm nimetus

(laste vanus:)

Õppe- ja kasvatustegevuse analüüs ..... õppeaasta eest

1. Üldandmed

Rühma laste koosseis

- külastavate laste õppeaasta jooksul üldarv
- poiside / tüdrukute arv

Rühma töötajate üldandmed

Laste adaptatsiooni kokkuvõtted (*täidavad sõimerühmade ja noorema aiarühma õpetajad*)

2. Õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgide ja suunade realiseerimine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

- tingimused laste edukaks tegevuseks
- töövormid
- saavutused

3. Õppetegevus

Õppetegevuse suunad (*iga suunade järgi*)

- positiivsed tulemused
- teoses ebapiisavalt valdatud
- töö väljavaated / järgmise õppeaasta planeerimisülesanded

4. Laste arengu hindamine

- hindamise eesmärgid
- hindamismeetodid / -vormid
- hindamisvaldkonnad (üldoskused, õpioskused)
- laste edu põhjused / laste ebaõnnestumise põhjused
- laste lasteaias käimine

5. Läbi viidud rühma üritused õppeaasta jooksul

6. Projektitegevus

7. Läbi viidud terviseedenduse üritused õppeaasta jooksul

8. Lapsevanematega koostöö

9. Õpetajate ja spetsialistidega koostöö

10. KOKKUVÕTTED

- mis tegi
- mis ei töötanud (töös pole piisavalt valdatud)
- millele keskenduda järgmisel õppeaastal

11. Järgmise õppeaasta PERSPEKTIIV/väljavaated/

Rühma õpetajad:

Kuupäev:

NARVA LINNAVALITSUSE KULTUURIOSAKOND
NARVA LASTEAED PÖNGERJAS

Narva linn

kuupäev, nr

LAPSE INDIVIDUAALSE ARENGU JÄLGIMISE KAART Lapse ees- ja perekonnanimi:Lasteaeda tuleku aeg :**1. ÜLDANDMED LAPSE KOHTA**

Nimi: Sünniaeg/isikukood: Rühm: Kodune keel(ed): Elukoht: ANDMED VANEMATE KOHTA: Nimi: Elukoht: Telefon: E-post:
--

2.1 LAPSE INDIVIDUAALSUSE MÄRKAMINE JA ESMANE TOETAMINE*(Rühmaõpetajate, liikumis- ja muusikaõpetajate tähelepanekud)*

KOHANEMISPERIOOD LASTEAEDA TULLES <i>(lasteaeda tuleku ajal)</i> JA KOHALKÄIMINE

TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	
Tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed

SOTSIAALSED OSKUSED	
Tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed

ENESEKOHASED OSKUSED	
Tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed

MÄNGUOSKUSED	
Tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed

2.2. ÕPETAJATE TÄHELEPANEKUD JA SOOVITUSED

(ka liikumis- ja muusikaõpetajate tähelepanekud)

Valdkonnad	Tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed Soovitused toetamiseks
Mina ja keskkond		
Matemaatika		
Kunst		
Muusikaõpetus		
Keel ja kõne		
Eesti keel kui teine keel		
Robotika		
Füüsiline areng Liikumine		
MUUD MÄRKUSED		

2.3 KOOSTÖÖ PEREGA

Arenguestlustest lähtuvad soovitused/kokkulepped kodus ja lasteaias

Kuupäev, õppeaasta	Lapsevanema arvamus (+ on/ei ole nõus vastavate ettepanekutega)	Lapse arvamus	Kokkulepped õpetaja, lapsevanema ja lapse vahel. Samuti ettepanekud täiendavateks uuringuteks

Õpetajate nimed ja allkirjad:

Kuupäev:

Lapsevanema nimi ja allkiri:

Kuupäev:

NARVA LINNAVALITSUSE KULTUURIOSAKOND
NARVA LASTEAED PÕNGERJAS

LAPSE KOOLIVALMIDUSE KAART

Narva

kuupäev / nr .....

Lapse üldandmed

Nimi, perekonnanimi:Lasteasutus: **Narva Lasteaed Põngerjas**Sünniaeg:Lasteaia rühm:Kodune keel(ed):Laps on vasaku/paremakäeline

Üldoskuste areng

Mänguoskused:**Sotsiaalsed oskused:****Tunnetusoskused:****Õpioskused:**

Vaimne areng

Mina ja keskkond:**Keel ja kõne:****Eesti keel kui teine keel:****Matemaatika:****Kunst:****Robotika:****Muusika:**

Füüsiline areng

Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused <i>(on/ei ole)</i>

Kokkuvõte lapse koolivalmidusest

Lapse arengu tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed
------------------------------------	----------------------------------

* Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust.
(Koolieelse lasteasutuse seadus §16 lg 5)

Õpetajad:

Muusikaõpetaja:

Liikumisõpetaja:

Logopeed *(vajadusel)*:

Lapsevanem:

Lasteasutuse direktor:

Allkirjastamise kuupäev: